

Driekoningenavond

of: Wat je wilt

door

William Shakespeare

Vertaling: Watze Tiesema

Personages:

Orsino, *hertog van Illyrië*

Valentine *dienaren van de hertog*

Curio

Eerste gerechtsdienaar *in dienst van de hertog*

Tweede gerechtsdienaar

Viola, *later vermomd als Cesario*

Sebastiaan, *haar tweelingbroer*

Kapitein *van het schip dat is vergaan, bevriend met Viola*

Antonio, *een andere zee kapitein, bevriend met Sebastiaan*

Olivia, *een gravin*

Maria, *Olivia's kamenierster*

Heer Tobias van Hickesteyn, *Olivia's oom*

Heer Andries Wiebelwang, *metgezel van Heer Tobias*

Malvolio, *Olivia's hofmaarschalk*

Fabian, *lid van Olivia's huishouding*

Nar, *nar van Olivia*

Priester

Musici, Edellieden, Matrozen en Gevolg

Plaats van handeling: *Illyrië, en een ander vorstendom, even
verderop langs de Adriatische kust.*

EERSTE BEDRIJF**Eerste scène**

(Muziek. Orsino, Hertog van Illyrië, Curio en andere edellieden op)

HERTOG:

Wanneer muziek de liefde voedt, speel door,
geef mij zo'n overvloed ervan dat ik
mij er misselijk aan eet en sterf.

O, nog één keer die laatste wegstervende melodie!

Zij streek langs mijn oor als de zoete klank
die zacht ademt boven een bed van viooltjes,
haar geuren steelt en geeft. Genoeg. Hou op.
Het klinkt lang zo lieflijk niet als daarnet.
O liefde, wat ben je fel en gulzig.

Net als de zee heb jij 't onmetelijk vermogen
alles op te slokken. Maar heb je 't binnen
dan wordt alles wat mooi is en van waarde
in één klap armzalig en platvloers.

Liefde kent zoveel verschillende vormen,
zij is het summum van de fantasie.

CURIO:

Gaat u op jacht, heer?

HERTOG:

Wie ik?

CURIO:

Op hertejacht.

HERTOG:

Ja, op het edelst herte dat ik ken.
 O, toen mijn oog voor het eerst Olivia zag,
 het was alsof de lucht gezuiverd werd van pest;
 op dat moment veranderde ik in een hert
 dat door mijn begeerte, als door bloedhonden,
 sindsdien wordt opgejaagd.

(*Valentine op*)

En? Nog nieuws van haar?

VALENTINE:

Vergeef me heer, ik werd niet toegelaten,
 maar haar kamenierster gaf mij dit antwoord mee:
 de hemel zelf zal zeven zomers lang
 haar gezicht niet openlijk aanschouwen;
 als een kloosterlinge zal zij gesluierd gaan
 en dagelijks haar kamer besproeien
 met zoute tranen, om op die manier de liefde
 voor haar gestorven broer te hoeden voor bederf
 en altijd vers te houden, in droevige herinnering.

HERTOG:

O, zij die over zo'n fijnzinnig hart beschikt
 dat aan een broer al zoveel liefde wordt geschonken,
 hoe zal zij liefhebben als Cupido's gouden pijl
 alle andere gevoelens die in haar leven
 heeft gedood; als lever, hoofd en hart
 nu nog soeverein, hun zetels afstaan
 aan één enkele koning! Naar buiten nu,
 waar ik mijn bloementuin van harte aanbeveel,
 liefdesmijmeringen zijn het zoetste in een lustprieel.

Tweede scène

(Viola, een Kapitein en matrozen op)

Viola:

Welk land is dit, vriend?

Kapitein:

Dit is Illyrië, dame.

Viola:

Wat moet ik in Illyrië?

Terwijl mijn broer in Elysium is?

Stel dat hij door een toeval nou eens niet verdronken is?

Kapitein:

't Is maar bij toeval dat uzelf werd gered.

Viola:

O broer! Misschien hij toevallig ook.

Kapitein:

Kan zijn. Als troost, om u wat hoop te geven,

weet, dat toen ons schip in tweeën brak

en u zich, met een handjevol anderen,

wist te redden door u vast te klampen

aan onze op drift geraakte sloep,

ik zag dat uw broer - in ijzige koelbloedigheid -

zich vastbond aan een flinke mast

die ronddreef. Als Arion op de rug van de dolfijn

zag ik hem vriendschap sluiten met de golven,

totdat hij uit het zicht verdween.

Viola:

Dit bericht is goud waard. Hier.
Mijn eigen redding geeft voeding aan mijn hoop,
Die wordt versterkt door wat jij zo-even zei,
dat hem hetzelfde overkwam. Ken jij dit land?

Kapitein:

Heel goed zelfs. Ik ben geboren en getogen
op nog geen drie uur reizen hier vandaan.

Viola:

Wie regeert hier?

Kapitein:

Een hertog; edel, zowel van inborst als van naam.

Viola:

Hoe heet hij?

Kapitein:

Orsino.

Viola:

Orsino! Daar had mijn vader het wel eens over.
Hij was toen nog ongetrouwd.

Kapitein:

Dat is hij nog, althans tot voor zeer kort,
want toen ik een maand geleden hier vertrok
ging het gerucht (zoals u weet,
wat de groten doen daar kletst het volk over)
dat hij liefde koesterde voor de mooie Olivia.

Viola:

Wie is dat?

Kapitein:

Een keurig meisje, kuis, de dochter van een graaf die een jaar geleden is gestorven; hij liet haar achter onder de hoede van zijn zoon, haar broer, maar die stierf kort daarop; zij had hem zo lief dat zij de aanblik en het gezelschap van mannen finaal heeft afgezworen.

Viola:

Wat zou ik haar graag dienen.

Mijn ware aard voor iedereen verbergend

Tot ik de tijd rijp acht mijzelf bekend te maken.

Kapitein:

Dat zal heel moeilijk gaan. Ze wijst beslist alle verzoeken af, zelfs van de hertog.

Viola:

Kapitein, jij lijkt mij een eerlijk man;

hoewel de natuur door middel van een mooie muur

de vuiligheid vaak aan het oog onttrekt,

denk ik dat jouw verschijning overeen komt

met je oprecht een eerlijke karakter.

Ik vraag je - en zal je daarvoor vorstelijk belonen -

zeg tegen niemand wie ik ben, help mij

aan de vermomming die mijn plan het beste dient.

Ik treed in dienst van de hertog;

stel jij mij aan hem voor als eunuch.

Beslist, je legt er eer mee in; ik zing

en daarnaast beheers ik tal van instrumenten.

Dat maakt mij - dunkt me - tot een waardig dienaar.

Wat er daarna gebeurt, merken we later wel,
mits jij met zwijgen mijn plannen ondersteunt.

Kapitein:

Wees zijn eunuch! Ik zwijg als 't graf.
Sla mij met blindheid als ik er maar iets uitflap.

Viola:

Ik dank je. Breng me naar hem toe.

(Af)

Derde scène

(Heer Tobias van Hickesteyn en Maria op)

HEER TOBIAS:

Wat bezielt mijn nicht om zich de dood van haar broer zo aan te trekken? Ik weet één ding zeker: verdriet en leven gaan niet samen.

MARIA:

Heer Tobias, u moet 's avonds beslist wat vroeger thuiskomen: uw nicht, mijn mevrouw, is over uw nachtelijke escapades heel slecht te spreken.

HEER TOBIAS:

Laat haar dan haar mond houden.

MARIA:

U kunt zich toch wel een beetje aanpassen aan de regels van het huis.

HEER TOBIAS:

Aanpassen? Waarom zou ik iets moeten aanpassen? Mijn kleren hebben precies de maat om in te drinken, mijn laarzen trouwens ook; en als dat niet zo is knoop ik ze aan hun eigen veters op.

MARIA:

Dat tetteren en slempen wordt nog eens uw ondergang. Gisteren had mijn mevrouw het er nog over. En ook over die rare snijboon die u een paar avonden geleden als mogelijke vrijer voor haar hier naartoe hebt gesleept.

HEER TOBIAS:

Wie? Heer Andries Wiebelwang?

MARIA:

Ja die.

HEER TOBIAS:

Er is geen beter man in heel Illyrië. Hij is zo goed...

MARIA:

Waar is hij dan goed voor?

HEER TOBIAS:

Minstens voor driehonderd dukaten per jaar.

MARIA:

Binnen een jaar is hij al zijn dukaten kwijt. Hij is een Jan Joker en een verkwister.

HEER TOBIAS:

Nee, dat mag je niet zeggen! Hij speelt verdorie basviool en spreekt drie talen, waarvan vier vloeiend. En zonder woordenboek! Hij heeft een natuurlijk talent voor alles.

MARIA:

Dat heeft hij zeker. Echt voor alles. Want naast een Jan Joker is hij ook nog een enorme ruziezoeker. 't Is dat hij ook nog talent voor lafaard heeft, dat zijn drift voor ruziezoeken wat intoomt, anders had hij ook nog talent voor een vroege dood gehad.

HEER TOBIAS:

Ik zweer je, het zijn schoften en schurken die dat van hem beweren. Wie zeggen dat?

MARIA:

Dezelfden die er aan toevoegen dat hij zich elke avond samen met u klem zuipt.

HEER TOBIAS:

Omdat we steeds op de gezondheid van onze nicht drinken. Zolang ik een opening in mijn strot heb en er drank is in Illyrië zal ik op haar drinken. Wie zich niet op mijn nicht een slag in de rondte wil drinken, is een lafbek en een flapdrol. Vooruit! Gedragio fatsoenliko, want daar hebben we Andreas Wiebelface.

(**Heer Andries Wiebelwang** op.)

HEER ANDRIES:

Heer Tobias! Hoe staat het, kerel?

HEER TOBIAS:

Waarde heer Andries!

HEER ANDRIES:

God zegen je, ondeugend kreng!

MARIA:

Van hetzelfde.

HEER TOBIAS:

Aanpappen Andries, pap aan.

HEER ANDRIES:

Wat is dat?

HEER TOBIAS:

De kamenierster van mijn nicht.

HEER ANDRIES:

Goed, juffrouw Papaan, verdomd plezierig kennis te maken.

MARIA:

Ik heet Maria.

HEER ANDRIES:

Geeft niks. Juffrouw Maria Papaan dan -

HEER TOBIAS:

Mis beste kerel. Aanpappen is likken, versieren, dat is aanleggen, enteren en veroveren.

HEER ANDRIES:

Is dat aanpappen. Maar dat kan toch niet in 't openbaar?

MARIA:

Heren, de groeten.

HEER TOBIAS:

Als jij haar zo laat vertrekken, Andries, dan hoef je hier nooit meer met opgestoken vaandel aan te komen zetten!

HEER ANDRIES:

Als de juffrouw zo vertrekt, dan zal ik nooit meer met opgestoken vaandel met je aanpappen. Je denkt toch niet dat ik getikt ben. Lekker bijdehand zeg!

MARIA:

Nou nee, ik denk niet dat u bijdehand bent.

HEER ANDRIES:

Zeer bijdehand. Hier is mijn hand.

MARIA:

U fantaseert er maar op los! Breng dat handje van u maar naar de kroeg. Misschien wordt ie daar wat minder slap. Wordt hij daar wat vochtig.

HEER ANDRIES:

Wat bedoel je daarmee kindje?

MARIA:

Hij is wat droog.

HEER ANDRIES:

Ik sta ook al veel te lang droog. Jij hebt humor kindje.

MARIA:

Alleen droge humor.

HEER ANDRIES:

Nog meer grappen?

MARIA:

Zolang ik het slappe handje van een stijve hark vast hou wel. Laat ik hem los, is het allemaal weg.

(**Maria af**)

TOBIAS:

Weet je wat jij nodig hebt? Een glas madeira. Wanneer heb ik je zó onderuit zien gaan?

ANDRIES:

Nog nooit denk ik. Nou ja wel eens vanwege de madeira. Kijk, ik heb weliswaar evenveel hersenen als de gemiddelde mens, maar ik heb de handicap dat ik vleeseter ben. Dat tast toch op den duur je hersenen aan.

TOBIAS:

Zou best kunnen...

ANDRIES:

Als ik het zeker wist werd ik vegetariër. Ik ga morgen weer naar huis.

TOBIAS:

Pourquoi mijn beste?

ANDRIES:

Wat betekent *pourquoi*? Gaan of niet gaan? Ik wou dat ik mijn tijd besteed had aan vreemde talen in plaats van schermen, dansen en berengevechten. Oh, was ik maar in de kunst gegaan!

TOBIAS:

Dan had je nu een lekkere kop met haar gehad.

ANDRIES:

Zou ik dan meer haar hebben gehad?

TOBIAS:

Kunsthair. Jij hebt nu eenmaal geen krullen van nature.

ANDRIES:

Maar het staat me goed; ja toch?

TOBIAS:

Voortreffelijk; het hangt als natte dweil over je kop. Ik hoop nog eens mee te maken dat een huisvrouwkje je tussen haar benen klemt en je d'r een flinke beurt mee geeft.

ANDRIES:

Echt Tobias, ik reis morgen af. Je nicht laat zich niet zien. Zou ze dat wel doen, dan is het vier tegen één dat ze me niet moet. De hertog van hier even verderop heeft een oogje op haar.

TOBIAS:

Zij moet niets van de hertog hebben. Ze wil niet trouwen boven haar stand, noch wat betreft rijkdom, noch wat betreft leeftijd en hoeveelheid hersens. Ik heb het haar horen zweren. Echt kerel, d'r zit nog steeds muziek in.

ANDRIES:

Dan gooi ik er nog een maandje tegenaan. Ik ben zo'n rare vogel, ik wil alleen maar fuiven en feesten.

TOBIAS:

Ben jij zo'n fuifnummer?

ANDRIES:

Meer dan wie ook in Illyrië. Tenzij die ander beter is dan ik. En ouwe kerels, die ga ik ook uit de weg.

TOBIAS:

Hoe staat het met de horlepiep?

ANDRIES:

Ik maak kuitenflikkers!...

TOBIAS:

Dat geloof ik...

ANDRIES:

En bokkensprongen... In heel Illyrië doet niemand me dat na.

TOBIAS:

En waarom blijft dit soort dingen verborgen? Waarom hangt er een gordijn voor deze talenten? Bang dat het ligt te verstoffen zeker. Waarom niet in horlepiep naar de kerk en na het zingen er in polonaise weer uit? Ik zou als ik jou was de hele dag de polka dansen; ik zou niet willen wateren zonder ondertussen even te quicksteppen. Waarom zou je? We leven toch niet in een wereld waarin we ons talent verborgen moeten houden? Naar de prachtige bouw van je benen te oordelen moeten deze zijn geconcipieerd onder het gesternte van de horlepiep.

ANDRIES:

Ja, het is een stevig onderstel. Vooral in wat kleurige kousen komen ze goed tot hun recht. Zullen we even...?

TOBIAS:

Waarom niet? We zijn niet voor niets onder het sterrenbeeld stier geboren.

ANDRIES:

Stier? Dat wil zeggen borst en hart.

TOBIAS:

Nee, kerel, dat is benen en dijen. Laat die kuitenflicker van je maar eens zien. Mooi! Hoger! Ha, ha, voortreffelijk!

(Beiden af)

Vierde scène

(Valentine en Viola in mannenkleren, op)

VALENTINE:

Je staat bij de hertog nogal in de gunst. Als dat zo doorgaat, Cesario, kun je het nog ver brengen. Hij kent je amper drie dagen en nu al ben jij geen vreemde meer.

VIOLA:

Ben je bang voor zijn grilligheid of voor mijn onwetendheid, dat je zijn genegenheid op langere termijn in twijfel trekt? Is hij zo wispelturig in zijn gunsten?

VALENTINE:

Nee, nee, beslist niet.

(Hertog, Curio en gevolg op)

VIOLA:

Dank je. Daar komt de hertog.

HERTOG:

Waar is Cesario?

VIOLA:

Hier heer, tot uw dienst.

HERTOG:

(tegen Curio en het gevolg) Gaan jullie daar eens even weg.

(tegen Viola) Cesario,

Jij weet nu werkelijk alles: ik heb voor jou het boek geopend met mijn geheime zielenroerselen. Daarom, beste jongen, ga naar haar toe,

Laat je niet afschepen, posteer je voor haar deur
 en zeg dat je voeten wortel zullen schieten
 tot ze je wil aanhoren.

VIOLA:

Maar heer,
 als zij zo onder is gedompeld in verdriet,
 zoals er wordt gezegd, zal zij mij nooit toelaten.

HERTOG:

Wees een viswijf. Ga liever door roeien en ruiten
 Dan dat je onverrichter zake hier weer terugkeert.

VIOLA:

Stel dat ik haar te spreken krijg, wat dan?

HERTOG:

Dan onthul je haar mijn hartstochtelijke liefde.
 Overrompel haar met een loflied op mijn trouw;
 het vertolken van mijn smart gaat je vast goed af.
 Zij zal zich eerder laten vermurwen door jouw jeugd
 dan door een grauwe vormelijke gezant.

VIOLA:

Ik vrees van niet heer.

HERTOG:

Beste knul, geloof mij maar.
 Wie jou voor man aanziet doet afbreuk
 aan je jeugd; Diana's lippen zijn niet zachter,
 niet roder dan die van jou; je stem is
 meisjesachtig; 't zijn lichte, klare klanken;
 alles aan jou is lief en vrouwelijk.
 Je gesternte wijst op een goed verloop

van deze missie. Laat je gerust
- desnoods door iedereen hier - vergezellen.
Ík heb het liefste even niemand om mij heen.
Als jij dit volbrengt, kan jij beschikken
over hetzelfde als je heer; zíjn fortuin
zal ook het jouwe zijn.

VIOLA:

Ik doe mijn best
om haar voor u te winnen. (Terzijde) Wat een wreed festijn!
Postillon d'amour van hem wiens vrouw 'k wil zijn.

Vijfde scène

(**Maria** en de **Nar** op)

MARIA:

Nee, vertel jij eerst maar eens waar jij hebt gezeten, anders hou ik de lippen waarmee ik je zou kunnen excuseren zo stijf op elkaar dat er geen snorhaartje doorheen kan. Mevrouw zal je voor je wegblijven laten ophangen.

NAR:

Laat ze mij maar ophangen:
Geen groter verlangen, dan lekker te hangen.

MARIA:

O ja?

NAR:

Nooit meer in je piepzak...

MARIA:

Wat een slap antwoord. Weet je waar dat piepzak vandaan komt?

NAR:

Ik hang aan je lippen, hooggeleerde Marie.

MARIA:

Van pijp-zak. En pijp-zak komt weer van... In je dwaasheid is dat niet eens zo gek gezegd.

NAR:

God, geef de wijsheid aan de wijzen, maar laat de dwaas woekeren met zijn eigen talenten.

MARIA:

Toch zul je voor je lange wegblijven worden opgehangen, of op zijn minst weggejaagd - is dat voor jou niet ongeveer hetzelfde als hangen?

NAR:

Beter goed hangen dan een slecht huwelijk; en wegjagen... ach, zolang het zomer is...

MARIA:

Je keus is al gemaakt?

NAR:

Ja, voor geen van beide. Het hangt nog op twee punten.

MARIA:

Als de een het begeeft heb je de ander nog. Begeven ze het allebei dan... zakt je broek ervan af.

NAR:

Spits, eerlijk waar, heel spits. Ga zo door. Als je nou ook nog heer Tobias van de drank af krijgt, ben je het meest bijdehante stuk vrouwenvlees van heel Illyrië.

MARIA:

Stil, vlerk die je bent, geen woord meer. Daar komt mijn mevrouw. Ik zou als ik jou was maar wijselijk mijn excuses maken.

(Af)

(Vrouwe Olivia en Malvolio met gevolg, op)

NAR:

Heilige geestigheid, uw wil geschiede; dat mijn geestigheid

kome! Al die knappe koppen die denken de wijsheid in pacht te hebben, blijken al te vaak narren. En ik, die zeker weet dat het mij aan wijsheid ontbreekt, word juist voor wijs versleten. Wat zegt Quinapappalos ook alweer? Beter een geestige dwaas, dan een dwaze geest. God zegene u mevrouw!

OLIVIA:

Stuur de nar weg.

NAR:

Verstaan jullie haar niet? Stuur de dame weg.

OLIVIA:

Ga maar! Opgedroogde nar. Ik heb genoeg van je. Je gaat je bovendien steeds onbetrouwbaarder gedragen.

NAR:

Twee gebreken die te verhelpen zijn met drank en goede raad. Geef de opgedroogde nar te drinken en hij staat niet langer droog. Vraag de onbetrouwbare zich te beteren. Betert hij zichzelf dan is hij niet langer onbetrouwbaar, en zo niet dan mag de kleermaker hem oplappen. Want beteren betekent alleen wat oplappen. Deugd die wat over de schreef gaat wordt met zonde opgelapt en zonde die zichzelf betert wordt met deugd weer opgelapt. Als die simpele redenering opgaat des te beter, zo niet, wat dan? Zoals ellende er met iedereen vandoor gaat, is schoonheid gelijk een bloem. Ben ik zo duidelijk? De dame vroeg: stuur de nar weg. Daarom zeg ik nogmaals: stuur de dame weg.

OLIVIA:

Meneer, ik vroeg ú weg te sturen.

NAR:

Een misvatting van ongekend kaliber! Dame, *cucullus non facit monachum*, wat zoveel wil zeggen als: wat ik in mijn kont heb, heb ik niet in mijn kop. Beste madonna, sta me toe te bewijzen dat u een nar bent.

OLIVIA:

U?

NAR:

Zonder mankeren beste madonna.

OLIVIA:

Bewijs maar.

NAR:

Madonna, daar moet ik u wel voor ondervragen. Goed, kuis muisje van me, geef antwoord.

OLIVIA:

Meneer, bij wijze van tijdverdrijf wacht ik met smart op uw bewijsvoering.

NAR:

Beste madonna, waarom treurt u?

OLIVIA:

Om de dood van mijn broer, beste nar.

NAR:

Ik denk dat zijn ziel in de hel is, madonna.

OLIVIA:

Ik weet dat zijn ziel in de hemel is, nar.

NAR:

Dan bent u een nog groter nar dan ik dacht madonna, om te treuren om de ziel van uw broer als die toch in de hemel is. Stuur de nar weg, heren.

OLIVIA:

Wat vind jij van deze nar, Malvolio? Wordt hij al wat beter?

MALVOLIO:

Ja, en dat gaat door tot zijn laatste stuiptrekking. Verval takelt iemand met verstand af, maar maakt de nar alleen maar beter.

NAR:

Moge God u dan snel doen aftakelen, des te beter worden uw grappen! Heer Tobias zal zweren dat ik geen vos ben, maar hij zal er geen cent om verwedden dat u geen nar bent.

OLIVIA:

Wat heb je daarop te zeggen, Malvolio?

MALVOLIO:

Ik verbaas mij dat mevrouw genoeg scheidt in zo'n flauwe idioot. Ik zag onlangs nog hoe hij werd afgetroefd door een ordinaire komediant die in een kroeg moppen stond te tappen en over niet meer hersens beschikte dan de barkruk. Kijk maar, hij is al helemaal de kluts kwijt. Als u niet lacht en hem niet zelf de grappen aangeeft, staat hij met een boordevolle mond met tanden. Sorry, maar ik acht verstandige mensen die het uitkraaien om dit soort voorgebakken grappenmakers, geen haar beter dan derderangs angevers.

OLIVIA:

Jij bent ziek van eigenliefde, Malvolio, jij proeft met een bedorven tong. Voor wie grootmoedig en onschuldig is, vrij van vooroordelen, zijn het gevederde pijlen, wat jij als kanonskogels beschouwt. Een echte nar kan niet lasteren, al doet hij niets anders dan bespotten. Zoals een alom als verstandig bekend staand man niet kan bespotten, ook al lastert hij nog zo erg.

NAR:

Ziet u? Over narren niets dan goeds. Moge de god van de leugen u voortaan vergezellen.

(Maria op)

MARIA:

Mevrouw, er is een jongeman aan de deur die u dringend wil spreken.

OLIVIA:

Namens hertog Orsino zeker?

MARIA:

Geen idee mevrouw; het is een knappe jongeman, met nogal wat gevolg.

OLIVIA:

Wie van mijn mensen staat hem te woord?

MARIA:

Heer Tobias mevrouw, uw oom.

OLIVIA:

Hou die bij hem weg, alsjeblieft, die kraamt alleen maar onzin

uit. Hij moest zich schamen!

(Maria af)

Ga jij erheen, Malvolio. Als het een aanzoek van de hertog is, dan ben ik ziek, zwak, of onderweg. Kies maar uit, als hij maar weggaat.

(Malvolio af)

Nu merkt u zelf hoe belegen uw grappen worden; de mensen willen ze niet meer.

NAR:

U hebt het voor ons opgenomen, madonna, alsof uw oudste zoon later nar moet worden. Daar komt familie van u, met in zijn hersenpan héél weinig weke delen.

(Heer Tobias op)

OLIVIA:

En jawel hoor, half dronken. Wat was dat voor iemand aan de deur oom?

HEER TOBIAS:

Een heer.

OLIVIA:

Een heer? Wat voor heer?

HEER TOBIAS:

D'r is daar een heer die - (boert) Hè, die verrekte zoute haring! Gaat het ouwe gek?

NAR:

Heel goed heer Tobias!

OLIVIA:

Oom, oom, hoe kun je al zo vroeg er als een dweil bijlopen?

HEER TOBIAS:

Geil bijlopen? Ik? Niks voor mij. Er staat trouwens iemand voor de deur.

OLIVIA:

Zo, zo... En wie dan wel?

HEER TOBIAS:

Voor mijn part de duivel, als hij dat wil, wat kan mij 't schelen. Geloof mij maar, het is allemaal een pot nat.

(Af)

OLIVIA:

Waar doet een zuiplap je aan denken, nar?

NAR:

Aan een drenkeling, een nar en een idioot. De eerste slok maakt hem tot nar, de tweede tot idioot en in de derde verzuipt hij.

OLIVIA:

Ga dan maar voor oomlief de lijkschouwer halen, want hij is al ruim voorbij zijn derde slok, hij is al verzopen. Vooruit ga voor hem zorgen.

NAR:

Hij is nog maar net gek, madonna; de nar zal wel voor hem

zorgen.

(Af)

(Malvolio op)

MALVOLIO:

Mevrouw, het betreffende jongmens zweert dat hij u moet spreken. Ik zei hem dat u ziek was, waarop hij riposteerde dat hij dat al wist en u juist daarom wilde spreken. Waarop ik weer zei dat u sliep. Hij lijkt evenwel over voorkennis te beschikken want dat was juist de reden waarom hij u wilde spreken. Wat moet ik tegen hem zeggen, mevrouw? Hij is bestand tegen iedere afwijzing.

OLIVIA:

Zeg maar dat hij me niet te spreken krijgt.

MALVOLIO:

Heb ik al gezegd; waarop hij zei dat hij net zo lang voor uw deur zou blijven bivakkeren tot hij u te spreken krijgt.

OLIVIA:

Wat is het voor een man?

MALVOLIO:

Gewoon, een man.

OLIVIA:

Wat voor soort man?

MALVOLIO:

Zeer ongemanierd; of u wil of niet, hij moet en zal u spreken.

OLIVIA:

Wat voor type? Hoe oud is hij?

MALVOLIO:

Te jong voor een man en te oud voor een jongen. Wel al een peultje, maar nog net geen erwt, ergens tussen een kokkel en een mossel in. Het is met hem als met dood tij, iets tussen een jongen en een man. Hij ziet er knap uit en heeft een pregnant stemmetje. Volgens mij is hij net van de borst af.

OLIVIA:

Laat hem binnenkomen. Roep mijn kamenierster.

MALVOLIO:

Kamenierster, mevrouw roept.

(Af)

(Maria op)

OLIVIA:

Geef mij mijn sluier; bedek mijn gezicht. We zullen nogmaals Orsino's boodschap aanhoren.

(Viola op)

VIOLA:

De edele vrouw des huizes, wie van u is dat?

OLIVIA:

Richt je maar tot mij, dan zal ik antwoorden namens haar.
Je wenst?

VIOLA:

O stralende, allerverrukkigste en ongeëvenaarde schoonheid

- alstublieft, zegt u mij of dit de vrouw des huizes is, want ik heb haar nooit eerder gezien. Ik zou mijn toespraak niet graag tot de verkeerde richten, want afgezien van dat hij meesterlijk is van toonzetting, was het een heidens karwei om hem uit mijn hoofd te leren. Lieve schoonheden, speel geen spelletje met mij; ik ben zeer gevoelig voor zelfs de geringste afwijzing.

OLIVIA:

Waar kom je vandaan?

VIOLA:

Ik kan niet veel meer zeggen dan dat ik gestudeerd heb en dat die vraag niet in mijn rol staat. Beminnelijke dame, geef mij tenminste de verzekering dat u de vrouw des huizes bent, dan kan ik doorgaan met mijn tekst.

OLIVIA:

Ben jij toneelspeler?

VIOLA:

Nee, zeer beslist niet; en toch zweer ik bij de wortels van het kwaad dat ik niet ben wie ik speel. Bent u de vrouw des huizes?

OLIVIA:

Als ik mezelf niet speel, ja.

VIOLA:

Als u haar bent en u zichzelf spéélt, dan speelt u vals; want wat aan u is om weg te schenken is niet aan u om voor om zelf te houden. Maar dit staat niet in mijn opdracht. Ik ga nu door met mijn lofrede ter meerdere glorie van u, om dan door te stoten tot het hart van mijn boodschap.

OLIVIA:

Kom maar meteen tot de kern. Laat de lof en meerdere glorie maar zitten.

VIOLA:

Het was anders een heidens karwei om het in te studeren; 't is heel poëtisch.

OLIVIA:

Grote kans dat het verzonnen is; hou het maar voor je. Ik hoorde dat jij je aan de deur nogal onbeschoft gedragen hebt. Ik heb je binnengelaten meer uit nieuwsgierigheid dan om je aan te horen. Als je gek bent, ga dan weg; ben je bij je volle verstand, wees dan kort. De stand van de maan is er op dit moment niet naar dat ik zin heb in een sprankelende dialoog.

MARIA:

Wilt u de zeilen maar hijsen, meneer. Daar is het zeegat!

VIOLA:

Nee dekwabber, ik blijf hier nog even voor anker. Wees maar voorzichtig met die Cerberus, mevrouw! Als er wat is, ik sta ter beschikking.

OLIVIA:

Je hebt vast iets afschuwelijks te melden, dat het gepaard gaat met zulke afgrijselijke plichtplegingen. Laat maar horen.

VIOLA:

Het is alleen voor uw oren bestemd. Ik breng geen oorlogsverklaring, kom niet om eerbewijzen. Ik draag de olijftak in mijn hand; mijn woorden zijn die van vrede.

OLIVIA:

Toch begon je vrij onbeschoft. Wie ben je? Wat wil je?

VIOLA:

Dat onbeschofte nam ik over van degenen die mij ontvingen. Wie ik ben en wat ik wil zijn een even groot mysterie als maagdelijkheid; voor uw oren goddelijk, voor alle anderen profaan.

OLIVIA:

Laat ons hier alleen. Ik wil dat goddelijke wel eens horen.

(Maria en gevolg af)

En? Wat is je tekst?

VIOLA:

Allerliefste dame -

OLIVIA:

Een troostrijk beginsel, valt heel wat over te zeggen. Waar staat die tekst?

VIOLA:

In Orsino's hart.

OLIVIA:

In zijn hart? In welk hoofdstuk van zijn hart?

VIOLA:

Om u in stijl te antwoorden, in Hoofdstuk I, vers 1 tot en met zoveel van zijn hart.

OLIVIA:

O, dat ken ik al; het is ketterij. Heb je verder niets te zeggen?

VIOLA:

Goed dan mevrouw, laat me uw gezicht zien.

OLIVIA:

Heb je opdracht gekregen van je heer om te onderhandelen over mijn gezicht? Je bent je tekst kwijt hè, maar we zullen het gordijn eens opentrekken en het schilderij onthullen. (*Neemt haar sluier af*) Kijk meneer, zo zou ik er op dit moment hebben uitgezien. Geslaagd of niet.

VIOLA:

Buitengewoon geslaagd, als het tenminste allemaal Gods werk is.

OLIVIA:

Veegvast, en bestand tegen weer en wind.

VIOLA:

't Is zuivere schoonheid; het rood en wit zijn meesterlijk gemengd door de vaardige hand van de natuur.

Mevrouw, u bent het wreedste wezen op aarde als u die gratie met u meeneemt in uw graf en aan de wereld geen kopieën schenkt.

OLIVIA:

Zo hartvochtig zal ik niet zijn, ik zal beschrijvingen van mijn schoonheid laten maken. Zij zal volledig worden geïnventariseerd en ieder stukje, ieder onderdeelje zal worden beschreven en als bijlage worden toegevoegd aan mijn testament. Bijvoorbeeld a, twee lippen van een onbestemde

kleur rood, b twee grijze ogen met bijbehorende oogleden, c één nek, één kin enzovoort. Hebben ze je soms als taxateur naar mij toegestuurd?

VIOLA:

Ik zie hoe u bent, u bent te trots;
maar al was u de duivel zelf, u bent mooi.
Mijn heer houdt van u: O, zo'n liefde
móet beantwoord worden, al was u gekroond
tot schoonste van het heelal!

OLIVIA:

Hoe heeft hij mij lief?

VIOLA:

Met aanbidding in een stortvloed van tranen,
met donderend liefdesgekreun, met zuchten van vlamvend vuur.

OLIVIA:

Je heer kent mijn gevoelens, ik kan hem niet liefhebben.
Ik weet dat hij deugdzaam is, en rijk,
Van adellijke komaf, dat hij stralend is en jong.
Men prijst hem openlijk als edel, dapper en geleerd
en wat betreft zijn uiterlijk, zijn gestalte,
is hij een pronkstuk van de natuur.
Alleen: ik kan hem niet liefhebben. Hij weet
al lange tijd dat dit mijn antwoord is.

VIOLA:

Als ik even vurig van u hield als mijn meester,
als ik zo leed, zo dodelijk was gewond,
dan zou uw afwijzing voor mij onverklaarbaar zijn,
ik zou het niet begrijpen.

OLIVIA:

Wat zou jij dan doen?

VIOLA:

Ik bouwde een hut van wilgentakken voor uw deur
en zou u, mijn zaligheid, daarbinnen aanroepen,
ik zou verzen schrijven over een versmade liefde
en ze daarna laten schallen door het holst van de nacht.
Ik zou uw naam doen echoën tussen de heuvels
totdat het van duizend kanten zou weerkaatsen:
'Olivia!' Aarde, lucht, vuur en water
lieten u niet met rust als u zich niet
over mij ontfermde.

OLIVIA:

Wie weet hoever je ermee zou komen.
Wat is je afkomst?

VIOLA:

Van beter stand dan mijn fortuin:
Ik ben een edelman.

OLIVIA:

Ga naar je heer.
Ik kan hem niet liefhebben,
hij hoeft je niet opnieuw te sturen,
tenzij, misschien je terug zou komen
om mij te zeggen hoe hij 't heeft opgenomen.
Tot ziens. Dank voor je moeite; neem dit.

VIOLA:

Ik ben niet in betaalde dienst, mevrouw; houd uw geld.
Mijn meester vraagt om beloning, niet ik.
Moge Cupido het hart dat u ooit zult beminnen,

veranderen in steen, opdat ook uw liefdesgloed
slechts botte afwijzing en hoon ontmoet.
Tot ziens, schone wreedheid.

(**Viola** *af*)

OLIVIA:

'Wat is je afkomst?'

'Van beter stand dan mijn fortuin:

ik ben een edelman.' Dat ben je zeker!

Je tong, je gezicht, je gestalte, manieren en geest,
zijn je vijfvoudige wapenrusting. Niet te vlug: kalm! Kalm!

Was de dienaar maar zijn meester. Wat?

Kun je de besmetting zo vlug oplopen?

Het is alsof ik de volmaaktheden van die jongeman

in 't geniep, met steelse onweerstaanbaarheid

mijn oog voel binnenglippen. Nou ja, 't zij zo.

Hé, Malvolio!

(**Malvolio** *op*)

MALVOLIO:

U wenst, mevrouw?

OLIVIA:

Ren snel die onhebbelijke bode van de hertog
achterna: of ik wilde of niet, hij moest en zou
die ring hier achterlaten; zeg hem dat ik hem niet wil.

En dat hij zijn heer niet vleien moet

met valse hoop: mij krijgt hij nooit.

Mocht hij morgen nogmaals deze kant opkomen,

Dan zeg ik hem persoonlijk waarom. Haast je Malvolio.

MALVOLIO:

Zeker mevrouw.

(Af)

OLIVIA:

Wat doe ik toch? Ik ben mijn zinnen kwijt,
mijn oog heeft mijn onschuldig hart misleid.
Lot, toon uw kracht, zo moeilijk in te tomen,
ik onderwerp mij: wat komen moet dat kome.

TWEEDE BEDRIJF**Eerste scène**

(Antonio en Sebastiaan op)

ANTONIO:

Je wil niet langer blijven? En ook niet dat ik met je meega?

SEBASTIAAN:

Als je het goed vindt, nee: ik bevind me onder een duister gesternte; mijn ongelukkig lot zou ook jou kunnen aantasten. Daarom smee ik je, laat mij mijn leed alleen dragen. Het zou een slechte beloning voor je genegenheid zijn om jou er voor ook maar een fractie mee te belasten.

ANTONIO:

Laat me dan tenminste weten waar je naartoe gaat.

SEBASTIAAN:

Sorry vriend, ik heb geen reisdoel. Het enige dat ik mij heb voorgenomen is mij niets voor te nemen. Maar ik bespeur in jou een soort terughoudendheid waaruit spreekt, dat jij niet uit mij zult wringen wat ik eigenlijk niet wil zeggen. Daarom dwingt mij het fatsoen iets meer over mijzelf te vertellen. Je moet weten Antonio, dat mijn naam niet Roderigo is, zoals ik je vertelde, maar Sebastiaan. Mijn vader was de Sebastiaan van Messaline, over wie je zeker hebt gehoord. Na zijn dood liet hij mij en mijn zuster achter, beiden vrijwel tegelijkertijd geboren. Als de hemel had gewild zouden wij ook vrijwel tegelijkertijd gestorven zijn! Jij vriend, hebt dat verhinderd; want een uur voor jij mij redde uit de kolkende zee, was mijn zuster al verdronken.

ANTONIO:

Rampzalige dag!

SEBASTIAAN:

Een meisje dat, hoewel ze zeiden dat ze sprekend op mij leek, door velen voor een schoonheid werd gehouden. Maar hoewel ik het met zoveel bewondering en lof niet eens kan zijn, toch moet het mij van 't hart dat ze een innerlijk bezat dat, al zag je scheel van jaloezie, je niet anders dan mooi zou kunnen noemen. Hoewel ze zelf al in zout water is verdronken, toch vriend, zal ik haar nagedachtenis nogmaals in een zilte vloed moeten verdrinken.

ANTONIO:

Het spijt me dat ik niet gastvrijer heb kunnen zijn.

SEBASTIAAN:

O, beste Antonio, vergeef me de last die ik je bezorg.

ANTONIO:

Als ik niet uit liefde voor jou mag sterven, laat me dan je dienaar zijn.

SEBASTIAAN:

Als jij niet ongedaan wil maken wat je deed, namelijk alsnog diegene doden die je hebt gered, verlang dit dan niet. Vaarwel, ik ga nu; mijn hart is zo vol en ik heb nog zoveel genen van mijn moeder in mij dat bij de geringste aanleiding mijn ogen zullen verraden wat ik voel. Ik ga naar het hof van Hertog Orsino. Vaarwel.

ANTONIO:

Moge de goedheid van de goden je beschermen!

Ik heb teveel vijanden aan Orsino's hof,

anders zag ik je daar weldra terug.

Laat komen wat komt, jij staat mij zo na,

gevaar lijkt kinderspel. Gegroet mijn vriend, ik ga.

Tweede scène

(**Viola** en **Malvolio** op)

MALVOLIO:

Was u zo-even niet bij Gravin Olivia?

VIOLA:

Zo-even ja; op mijn dooie gemak ben ik nog niet verder gekomen dan hier.

MALVOLIO:

Zij stuurt u deze ring terug, meneer. U had mij veel moeite bespaard door hemzelf weer mee te nemen. Ze voegt daar bovendien aan toe, dat u uw heer met mokerslagen dient in te hameren dat ze niets van hem moet hebben. En dan nog iets. U hoeft het nooit meer in uw hoofd te halen nogmaals met een boodschap van hem, belet te vragen. Tenzij om te vertellen hoe uw heer dit alles opgenomen heeft. Neem deze maar weer mee.

VIOLA:

Ze nam de ring van mij aan. Ik hoef hem niet.

MALVOLIO:

Kom meneer, u hebt hem zwaar gepikeerd haar toegeworpen. Zij wil dat hij u precies zo wordt teruggegeven. Als u de moeite wilt nemen even te bukken, hij ligt daar, vlak voor uw neus; en anders voor degene die hem vindt.

(*Af*)

VIOLA:

Ik gaf haar toch geen ring, wat wil die vrouw?
Ze is - vrees ik - van mij gecharmeerd geraakt!

Ze zat zo intens naar mij te kijken.
Alsof haar oog haar tong had uitgeschakeld,
zo hortend en verward klonk wat ze zei.
Ze is op mij verliefd; die slome bode
verraadt de sluwheid van een hartstochtelijk hart.
Ze wil zijn ring niet? Nooit is er een gestuurd.
Ze doelt op mij; als dat zo is, dan kan
de arme vrouw beter verliefd zijn op een droom.
Vermomming, merk ik , is iets verderfelijks,
waarmee de duivel zich maar al te graag vermaakt.
Wat dringt de mooie, knappe bedrieger zich toch
gemakkelijk binnen in het weke vrouwenhart!
Ach, onze zwakheid is daarvan de schuld,
niet wij; wij zijn gemaakt zoals wij zijn.
Hoe loopt dit af? Mijn meester houdt van haar,
En ik, tweeslachtig onding ben op hém verliefd,
terwijl zij, misleid, naar 't schijnt weer mij bemint.
Hoe moet dit nou? Als man kan ik volstrekt
de liefde van mijn meester wel vergeten,
Als vrouw kan ik, hoe spijtig ook,
Niet ingaan op het smachten van Olivia.
Tijd, haal voor mij die kluwen uit elkaar,
't Ontwarren van die knoop, speel ík niet klaar.

(Af)

Derde scène

(Heer Tobias en heer Andries op)

HEER TOBIAS:

Kom erbij, Heer Andries. Als je na middernacht niet in bed ligt, ben je vroeg op; en zoals je weet: *diluculo surgere* -

HEER ANDRIES:

Weet ik dat? Ik geloof het niet. Ik weet wel dat nog laat op zijn betekent laat op zijn.

HEER TOBIAS:

Een foute conclusie: ik heb daar net zoveel de pest aan als aan een lege kruik. Na middernacht nog op zijn en dan naar bed, is vroeg; dus na middernacht naar bed is bijtijds naar bed. Bestaat ons leven niet uit de vier elementen?

HEER ANDRIES:

Dat zeggen ze ja, maar ik hou het op twee: eten en drinken.

HEER TOBIAS:

Jij hebt er voor doorgeleerd; laten we daarom eten en drinken. Maria! Laat de kannen en kruiken maar doorkomen.

(Nar op)

HEER ANDRIES:

Daar heb je de nar ook.

NAR:

Zo duifjes, klaar voor wie van de drie?

HEER TOBIAS:

Jij komt voor het zangtrio. Welkom. We zochten net nog een malloot voor de harde noten.

HEER ANDRIES:

Erewoord, de nar heeft een gouden strot. Ik gaf een fortuin als ik zou kunnen beschikken over zo'n zoetgevooid stemgeluid als dat van de nar, had ik maar de beschikking over één zo'n been. Allemachtig wat was jij geestig gisteravond, toen je het had over Pigrogromitus en over de Vespasianen die ter hoogte van Quibus de evenaar overtrokken. Prachtig, echt waar. Ik heb je nog drie stuivers gestuurd, voor je lief; heb je ze gekregen?

NAR:

Ik heb uw gratificatio in de kluis laten leggen. Want Malvolio heeft er een neus voor, mijn liefje een handje van en mijn kroegbaas een oogje op.

HEER ANDRIES:

Fantastisch! Is die goed gek of niet? En nu een lied!

HEER TOBIAS:

Vooruit, hier heb je drie stuivers. Zing voor ons een lied.

HEER ANDRIES:

Hier, van mij ook een kleinigheid; wat hij kan, -

NAR:

Een liefdeslied of een smartlap?

HEER TOBIAS:

Een liefdeslied, een liefdeslied.

HEER ANDRIES:

Ja. Smartlappen, daar snuit ik mijn neus in.

NAR: *(Zingt)*

*O liefste lief, al zoveel malen,
Vroeg ik jou: staak dit doelloos dwalen,
Je minnaar zingt zijn minnezang.
Na het rusteloos gevlinder,
Wacht het minnekozen ginder;
Maar dat wist je toch allang.*

HEER ANDRIES:

Fantastisch, echt waar.

HEER TOBIAS:

Heel goed, heel goed.

NAR: *(Zingt)*

*Liefde is nu, niet iets voor morgen,
Wat komt blijft toch voor ons verborgen,
Pluk de dag, lach en wees blij.
Lief, wil nu niet langer dralen,
Kom en kus me duizend malen,
Jeugd gaat o zo vlug voorbij.*

HEER ANDRIES:

Een zoetgevooid stemgeluid, zo waar als ik van adel ben.

HEER TOBIAS:

Een aanstekelijke strot.

HEER ANDRIES:

Heel zoetgevooid en aanstekelijk.

HEER TOBIAS:

Voorals je met je neus luistert is het zoet van
aanstekelijkheid. Zullen wij de sterren eens van de hemel
dansen? Zullen wij de nachtuil eens uit zijn veren jagen met
gezag dat erin gaat als koek in een ouderling? Zullen we?

HEER ANDRIES:

Ik ga zingen, volg mij. Ik ben een beest, in zingen.

NAR:

't Is beslist bij de beesten af.

HEER ANDRIES:

Zeker! Laten we zingen: '*O, smeerlap*'.

NAR:

'*Hou je kop, gore smeerlap, jij hebt mij verlaten?*' Dan zie ik
me wel genoodzaakt je een smeerlap te noemen.

HEER ANDRIES:

Het is niet de eerste keer dat ik iemand heb genoodzaakt mij
een smeerlap te noemen. Begin jij maar, nar: '*Hou je kop, gore
smeerlap...*'

NAR:

Als ik mijn kop moet houden kan ik niet beginnen.

HEER ANDRIES:

Punt voor jou. Kom, begin.

(Ze beginnen te zingen.)

(Maria op)

MARIA:

Wat is dat hier voor kattengejank? Je kunt ervan op aan dat mevrouw haar hofjoker heeft ingezet om jullie het huis uit te laten gooien.

HEER TOBIAS:

Mevrouw is een blauwkous, wij ambassadeurs van het goede leven en Malvolio een lekke waterpijp. *(Zingt)* 'Wij zijn drie schuine marcheerders...' Ik ben familie van haar! We hebben hetzelfde bloed. Floppie doppie! Hé, vrouwtje! *(Zingt)* 'Er was eens een man in Egypte, Hola fiederal dal dal dee, Die...'

NAR:

Wat is hij weer goed gek.

HEER ANDRIES:

Ja, hij kan er wat van als hij de hoogte heeft; en ik trouwens ook. Hij moet het echt máken, ik heb de grap aan m'n kont hangen.

HEER TOBIAS:

'Drie-ko-nin-gen-avond, Met jou op m'n schoot...'

MARIA:

In christusnaam, hou je kop!

(Malvolio op)

MALVOLIO:

Heren, bent u gek of hoe zit het? Waar is uw verstand, waar zijn uw manieren? Schaamt u zich niet om midden in de nacht als een stelletje bootwerkers tekeer te gaan? Jullie maken een kroeg van het huis van mevrouw door uit volle borst schunnige

liederen te brallen. Is er dan geen greintje gevoel voor tijd, plaats, voor andere mensen? Jullie weten niet van maat houden.

HEER TOBIAS:

Wij hebben bij het zingen heel goed maat gehouden. Hang je toch op man!

MALVOLIO:

Heer Tobias, ik zal het kort met u maken. Mevrouw heeft mij gevraagd u te zeggen dat, ook al verleent ze u als haar oom onderdak, zij geenszins gecharmeerd is van uw liederlijkheid. Als u afstand neemt van uw misdragingen bent u van harte welkom in haar huis. Zo niet, als u dus liever wilt vertrekken, is ze maar al te zeer bereid u vaarwel te zeggen.

HEER TOBIAS: *(Zingt)*

Vaarwel mijn lief, vaarwel ik moet nu gaan.

MARIA:

Toe, heer Tobias.

NAR: *(Zingt)*

Hij ruikt al naar de kist, het is met hem gedaan.

MALVOLIO:

Gaat dat zo?

HEER TOBIAS: *(Zingt)*

Maar nog lan-ge niet met mij,

NAR: *(Zingt)*

Welja, er kan nog best een leugen bij.

MALVOLIO:

Fraai is dat.

HEER TOBIAS: *(Zingt)*

Zal ik hem zeggen op te krassen?

NAR: *(Zingt)*

'k Sta er al voortdurend op te vlassen.

HEER TOBIAS:

Zal ik zeggen: opgedonderd stuk verdriet?

NAR:

O, nee, nee, nee. Nee, nee, nee, nee.

Nee, nee, dat durf jij niet.

HEER TOBIAS:

Uit de maat? Gelogen! Ben jij nou hofmaarschalk? Denk jij omdat jij nog maagd bent, dat er hier geen wijn en bier meer wordt geschonken

NAR:

Heilige moeder Anna - de gember begint al te branden...

HEER TOBIAS:

Je hebt gelijk. Ga jij je zilver maar poetsen met droog brood. Maria, een kruik wijn.

MALVOLIO:

Juffrouw Maria, als u prijs stelde op maar een greintje van de gunsten van mevrouw dan zou u niet de middelen verschaffen voor dit liederlijk gedrag; ik zweer dat ze ervan zal horen.

(Af)

MARIA:

Ga jij maar een beetje met je oren wapperen.

HEER ANDRIES:

Het zou een even goede daad zijn als drinken tegen de honger, om hem uit te dagen voor een duel en dan niet op te komen dagen en hem voor gek te zetten.

HEER TOBIAS:

Ga je gang, vriend. Ik schrijf de uitdaging wel uit; af anders breng ik hem wel mondeling over.

MARIA:

Lieve heer Tobias, voor vannacht is het wel welletjes. Sinds die jongeman namens de hertog bij mevrouw langs is geweest, is ze behoorlijk uit haar doen. En die Malvolio, laat die maar aan mij over. Als ik hem niet zó te grazen neem dat hij de risee wordt van heel Illyrië, dan ben ik te stom om languit in mijn bed te liggen. Wacht maar af.

HEER TOBIAS:

Vertel, vertel, wat ben je van plan?

MARIA:

U weet dat hij zo af en toe flink de puritein uithangt.

HEER ANDRIES:

O, als dat zo is, dan ransel ik hem af als een hond.

HEER TOBIAS:

Omdat hij puritein is? Wat heb jij daar voor eminente reden voor, waarde vriend?

HEER ANDRIES:

Daar heb ik geen eminente reden voor nodig, ik heb een reden, dat is goed genoeg.

MARIA:

Van mij mag hij best puritein zijn of wat dan ook; maar het is een klodder natte slijm, een aanstellerige mafkees die deftige zinnnetjes uit zijn hoofd leert, die hij te pas en te onpas rondstrooit. Hij heeft het zo geweldig met zichzelf getroffen, zit zo barstensvol zelfgenoegzaamheid dat hij ervan uitgaat dat wie hem ziet niet anders kán dan verliefd op hem worden. Die zwakke plek vormt het stevig fundament voor mijn wraak.

HEER TOBIAS:

Wat ben je van plan?

MARIA:

Ik zal wat vage liefdesbrieven op zijn pad strooien, waarin hij zich, door de kleur van zijn baard, de vorm van zijn benen, zijn manier van lopen, zijn oogopslag, zijn voorhoofd, zijn gezicht, volledig zal herkennen. Ik heb zo'n beetje hetzelfde handschrift als mevrouw, uw nicht. Als we niet meer weten waar het over gaat, weten we zelf niet meer wie wat heeft geschreven.

HEER TOBIAS:

Fantastisch! Ik ruik een list.

HEER ANDRIES:

Ik voel ook iets in mijn neus.

HEER TOBIAS:

Hij zal denken dat de brieven die jij laat slingeren afkomstig zijn van mijn nicht, dat zij op hem verliefd is.

MARIA:

Dat paard wil ik berijden, ja.

HEER ANDRIES:

En jouw paard moet van hem een ezel maken.

MARIA:

Een ezel; ongetwijfeld.

HEER ANDRIES:

O, dat wordt smullen!

MARIA:

Kostelijk amusement, ik garandeer het je. Ik weet zeker dat het recept bij hem werkt. Ik zal jullie, de nar maakt het driespan compleet, verbergen daar waar hij de brief zal vinden. Let goed op zijn reactie. Maar voor vannacht: naar bed; en droom er maar vast van. Welterusten.

(Af)

HEER TOBIAS:

Goede nacht, Penthesilea.

HEER ANDRIES:

Een verdomd lekker ding.

HEER TOBIAS:

Een verrukkelijk keffertje; goed ras. Ze aanbidt me, wat zeg je daarvan?

HEER ANDRIES:

Ik ben ook eens aanbeden.

HEER TOBIAS:

Ga jij maar naar bed vriend. Je moet maar weer eens wat geld laten komen.

HEER ANDRIES:

Als ik je nicht niet kan krijgen, ziet het er lelijk voor me uit.

HEER TOBIAS:

Gewoon geld laten komen, vriend. Als jij d'r niet krijgt, mag jij mij een zakkenwasser noemen.

HEER ANDRIES:

Nou graag. Je kunt hoe dan ook op me rekenen.

HEER TOBIAS:

Kom, ik ga eens kijken of de wijn al op dronk is 't Is nu toch te laat om nog naar bed te gaan. Kom waarde vriend, kom.

(Beiden af)

Vierde scène

(De hertog, Viola, Curio en anderen op)

HERTOG:

Maak toch muziek! Dag vrienden, goedemorgen.
Cesario, vooruit, alleen dat lied,
dat oude, vreemde lied van gisteravond;
het heeft mijn smachten, denk ik, wat verlicht,
meer dan de saaie alledaagse dreunen
van deze o zo vlotte en frivole tijd.
Kom, één couplet maar.

CURIO:

Met Uw welnemen, heer, hij die het zou moeten zingen is er
niet.

HERTOG:

Wie was dat dan?

CURIO:

Feste, de nar, heer, een grapjas waar de vader van mevrouw
Olivia altijd zo'n plezier in had. Hij moet hier ergens
rondhangen.

HERTOG:

Ga hem zoeken, spelen jullie intussen vast de melodie.

(Curio af. Muziek)

HERTOG:

Kom hier, mijn jongen. Als jij ooit lief hebt,
denk bij die zoete pijnen dan aan mij:
want alle minnaars zijn zoals ik nu ben,

volstrekt geobsedeerd door maar één beeld:
de teer beminde. Bevalt je deze melodie?

VIOLA:

Het is de echo van wat ik voel,
daar, waar de liefde troont.

HERTOG:

Meesterlijk gezegd.

Ik wed, zo jong als jij nog bent, dat jij
al wel eens van de liefde hebt geproefd.
Heb ik gelijk, jongen?

VIOLA:

Heel even, door uw toedoen.

HERTOG:

Wat is het voor vrouw?

VIOLA:

Ze lijkt op u.

HERTOG:

Dan is ze je niet waard. Zeg 's, hoe oud?

VIOLA:

Ongeveer uw leeftijd, heer.

HERTOG:

Te oud! Mijn hemel! Laat een vrouw toch iemand
kiezen ouder dan zichzelf; dat past veel beter,
zij kan zich steviger nestelen in zijn hart.
Want, jongen, hoe tevreden met onszelf
wij ook zijn, bij ons is liefde grilliger,

vluchtiger; het vuur laait sneller op,
maar dooft ook sneller uit dan bij een vrouw.

VIOLA:

Dat denk ik ook wel eens.

HERTOG:

Dus zorg dat je liefste jonger is dan jijzelf,
anders houdt je liefde niet lang stand:
een vrouw is als een roos, ze bloeit maar kort,
nauwelijks ontloken is zij alweer verdord.

VIOLA:

Zo gaat het vaak, dan is 't voortijdig op,
En sterft de roos, nog half in de knop.

(Opkomst Curio en de Nar)

HERTOG:

O, zing voor mij dat lied van gisteravond.
Let op Cesario, 't is een oud en simpel lied;
spinsters en breisters zingen het in de zon,
en meisjes onder 't klossen van kant, 't is vol eenvoud,
teder mijmerend over de onschuld van de liefde,
zoals in vroeger tijd.

NAR:

Bent u klaar heer?

HERTOG:

Ja, toe maar, zing.

(Muziek)

*Het [Narren-]Lied***NAR:** *(Zingt)*

*Kom mijn dood, kom naderbij,
 Mijn laatste adem is voor jou,
 Kom mijn dood, omarm mij,
 Ik sterf aan een wrede vrouw.
 Hul mij in het maagdelijk wit,
 Als blijk van rouw.
 Niemand op deez' aard bezit
 Een hart zo trouw.*

*Nee geen bloem, geen bloempje zoet,
 Mag op mijn graf gegooid
 En geen vriend, geen vriendengroet
 Over mijn knekels uitgestrooid.
 Begraaf mij in een eenzaam oord,
 Op een stille plek,
 Waar m'n rust niet wordt verstoord
 Door een verliefde gek.*

HERTOG:

Hier voor de moeite.

(Geeft hem geld)

NAR:

't Was niet de moeite, heer. Ik zing voor mijn plezier.

HERTOG:

Dan betaal ik je plezier.

NAR:

Dat is goed. Vroeg of laat moet er voor plezier worden

betaald.

HERTOG:

Sta mij toe, je toe te staan nu te vertrekken.

NAR:

Moge de god van de melancholie u beschermen, de kleermaker u een pak aanmeten van glanzende, met uw gemoed meekleurende tafzijde. Mannen met zo'n wispelturige constitutie zou ik de zee op sturen, waar ze zich met van alles kunnen bemoeien en toch op ieder moment nog elke kant op kunnen. Vaarwel.

(Af)

HERTOG:

Ook de anderen kunnen gaan.

(Curio en de anderen af)

Cesario, toe,
ga nog één keer naar die ongenaakbare wreedheid.
Zeg haar dat mijn liefde, het aardse overstijgt,
niet taalt naar stukken stoffig land,
naar rijkdom haar geschonken door het lot.
Zeg haar dat het lot mij grillig voorkomt,
dat het alleen haar wondere schoonheid is,
waarmee de natuur haar heeft gesierd, die mij boeit.

VIOLA:

Maar, heer, als zij niet van u houden kán?

HERTOG:

Zo'n antwoord accepteer ik niet.

VIOLA:

U zult wel moeten.

Stel, er is een vrouw - dat moet toch kunnen niet? -
die eenzelfde liefde voelt voor u, als u
voelt voor Olivia; u kúnt niet van haar houden
en zegt haar dat. Dat moet zij dan toch accepteren?

HERTOG:

Geen vrouwenborst verdraagt
een zo hartstochtelijk bonzen, als de liefde
veroorzaakt in mijn hart; geen vrouwenhart
kan zo iets groots omvatten; 't is er niet tegen bestand.
Hun liefde, noem het liever eetlust,
is geen noodzaak van het hart, maar van 't verhemelte,
die leidt tot walging, weerzin en overdaad;
de mijne echter is hongerig als de zee
en even onverzadigbaar. Vergelijk de liefde
van een vrouw voor mij, niet met dat
wat ík voel voor Olivia.

VIOLA:

Goed, maar ik weet -

HERTOG:

Wat weet jij?

VIOLA:

Ik weet maar al te goed
hoezeer een vrouw een man beminnen kan.
Geloof me, ze zijn minstens even trouw als wij.
Mijn vader had een dochter die een man liefhad
zoals ik misschien, als ik een vrouw zou zijn,
van u zou houden.

HERTOG:

Hoe liep dat af?

VIOLA:

't Werd niets, heer: nooit sprak ze haar liefde uit;
ze liet 't geheim, als de worm in een bloemenknop,
aan haar frisse wangen knagen; ze kwijnde weg
en geel en groen van droefgeestigheid, zat zij,
als de Berusting zelve op de rand van 't graf,
te glimlachen om al haar leed. Was dat geen liefde?
Wij mannen praten meer, wij zweren meer,
maar dat is meer uiterlijk vertoon, dan innerlijk gevoel.
Groot in eden zijn we, maar in de liefde klein.

HERTOG:

Stierf je zuster aan haar liefde, jongen?

VIOLA:

Ik ben alles wat er uit mijn vaders huis
aan dochters overbleef, en aan broers; ik weet het niet.
Heer, zal ik dan maar gaan?

HERTOG:

Ja, daar ging het om.

Haast je, geef haar dit juweel; o ja, één ding:
mijn liefde wijkt niet, het duldt geen weigering.

Vijfde scène

(Heer Tobias, Heer Andries en Fabian op)

HEER TOBIAS:

Deze kant op, signor Feste.

FABIAN:

Ja, ik kom al. Als ik ook maar een flintertje van deze grap mis, mag je me in de hel invriezen.

HEER TOBIAS:

Jij verheugt je er toch ook op om die knieperige hellehond eens een flinke loer te draaien?

FABIAN:

Ik zou staan te juichen, man. Je weet toch dat hij me bij mevrouw zwart heeft gemaakt vanwege de berengevechten.

HEER TOBIAS:

Om hem woest te maken laten we de beer nog een keer los. We zullen hem zo jokeren dat hij bont en blauw ziet. Hè, heer Andries?

HEER ANDRIES:

Als we 't niet deden, zijn we niet waard dat we leven.

(Maria op)

HEER TOBIAS:

Daar hebben we de kleine deugniet. Hoe is het, gouden juweeltje van me?

MARIA:

Verstop jullie drieën achter de buxushaag. Malvolio komt deze kan op; hij heeft daarginds een half uur lang, in de volle zon, zijn schaduw fijne manieren proberen bij te brengen. Wil je straks lachen, hou hem dan goed in de gaten. Ik weet zeker dat deze brief een volslagen idioot van hem zal maken. Weg jullie, in jokersnaam! *(Terwijl de mannen zich verbergen, laat zij de brief vallen.)* Blijf doodstil zitten, want daar komt de vis die we met kietelen moeten zien te vangen.

(Af)

(Malvolio op)

MALVOLIO:

't Is een kwestie van geluk, alles is een kwestie van geluk. Maria heeft mij wel eens gezegd dat mevrouw mij wel mocht, en zelf heeft ze, niet met zoveel woorden, maar toch..., laten doorschemeren, dat áls zij ooit verliefd zou worden, dat dat op iemand zou zijn als ik. Daarbij komt dat zij mij met meer hoogachting bejegt dan al haar andere ondergeschikten. Wat moet ik daarvan denken?

HEER TOBIAS:

Wat een overspannen blaaskaak!

FABIAN:

Stil! Zijn luchtbespiegelingen maken hem tot een zeldzame kalkoense haan, moet je 'm met z'n opgestoken veren eens ijdeltuitig zien paraderen!

HEER ANDRIES:

Potdosie, ik zou die blaaskaak wel kunnen slaan!

HEER TOBIAS:

Stil nou!

MALVOLIO:

Ik: Grááf Malvolio!

HEER TOBIAS:

Ach, blaaskaak!

HEER ANDRIES:

Schiet hem dood, schiet hem dood!

HEER TOBIAS:

Stil, stil!

MALVOLIO:

Er zijn voorbeelden van. Gravin hoe heet ze ook alweer is min of meer getrouwd met haar stalknecht. Of was het haar tuinman?

HEER ANDRIES:

Foei! Foei!

FABIAN:

Stil! Hij gaat er helemaal in op. Kijk, hij zwelt helemaal op van verbeelding.

MALVOLIO:

Als ik drie maanden met haar getrouwd ben en ik op het pluche alles voor het zeggen heb, -

HEER TOBIAS:

Geef mij een kruisboog en ik schiet dwars door zijn oog!

MALVOLIO:

Dan roep ik al het personeel samen, in mijn gebloemde, fluwelen kamerjas, want ik heb net de echtelijke sponde verlaten, waar ik Olivia in een verzaligde sluimer heb achtergelaten -

HEER TOBIAS:

Alle donders!

FABIAN:

Stil nou!

MALVOLIO:

Dan, als ik in de goede stemming ben om te besturen, nadat ik koel mijn blik heb doen rondgaan en hen heb gezegd dat ik mij bewust ben van mijn positie en ik verwacht dat zij dat zij van de hunne, dan zal ik vragen naar mijn aangetrouwde oom Tobias.

HEER TOBIAS:

Alle donders en bliksem!

FABIAN:

Stil, stil nou! Nou komt-ie!

MALVOLIO:

Met gediensstige spoed snellen zeven van mijn ondergeschikten weg om hem te halen. Intussen frons ik mijn wenkbrauwen, of misschien wind ik mijn horloge op, of speel wat met (*betast zijn ambtsketting*) een of ander kostbaar sieraad. Dan verschijnt Tobias; hij maakt een diepe buiging -

HEER TOBIAS:

Moet die kerel per se in leven blijven?

FABIAN:

Vreet je tong op, man. Hou je mond!

MALVOLIO:

Ik steek mijn hand naar hem uit, zo, vervang mijn doorgaans minzame glimlach door een rechtvaardige doch strenge blik -

HEER TOBIAS:

Denk je niet dat Tobias je dan allang een hengst op je muil had gegeven?

MALVOLIO:

En zeg: 'Neef Tobias, het geluk dat mij in de armen van uw nicht deed belanden, geeft mij het recht u dit te zeggen: -'

HEER TOBIAS:

Wat, wat?

MALVOLIO:

'U moet voortaan van de drank afblijven.'

HEER TOBIAS:

Sodemieter op jij!

FABIAN:

Hou je in, anders verpest je de hele opzet.

MALVOLIO:

Bovendien verspilt u uw kostbare tijd aan een achterlijke idioot -

HEER ANDRIES:

Dat ben ik. Wedden?

MALVOLIO:

Ene Heer Andries.

HEER ANDRIES:

Ik wist het! Als ze idioot roepen. Kijk ik om!

MALVOLIO: (*ziet de brief*)

Wat hebben we hier voor aangelegenheid?

FABIAN:

Kijk de eend zijn kooi eens binnenzwemmen.

HEER TOBIAS:

Stil! Als hij hem in jokersnaam maar wel hardop leest!

MALVOLIO: (*raapt de brief op*)

Zowaar ik besta, dit is het handschrift van mevrouw: dit zijn haar K's, haar U's en haar T's; en zo maakt zij de grote P. Zonder de minste twijfel, dit is haar handschrift.

HEER ANDRIES:

Haar K's, haar U's en haar T's? Hoezo?

MALVOLIO: (*Leest*)

'Aan de onbekende geliefde dit, en mijn hartelijke groeten.'

Helemaal haar stijl! Allemensen, zegellak. Oh! Met daarin de afdruk van Lucretia, de beeltenis waarmee zij alles verzegelt.

't Is van mevrouw! Maar aan wie gericht?

(*Hij opent de brief*)

FABIAN:

Met huid en haar trapt hij erin.

MALVOLIO: *(Leest)*

*Mijn hart staat in brand,
Maar voor wie?*

*Onverdraaglijke tegenslag,
Geen mens die 't weten mag.*

'Geen mens die 't weten mag'! Hoe gaat het verder? Hé, andere versvoeten! 'Geen mens die 't weten mag'! – Stel dat het op jou sloeg, Malvolio!

HEER TOBIAS:

Nog even en je hangt, stinkerd!

MALVOLIO: *(Leest)*

*'k Beveel de man van wie ik houd,
Maar zwijg, terwijl 'k hem dagelijks zie.
Mijn hart blijft daarom kil en koud,
Terwijl 't brandt voor M.O.A.I.*

FABIAN:

Een hoogvliegend raadsel!

HEER TOBIAS:

Wat een kittig ding, zeg.

MALVOLIO:

'Terwijl 't brandt voor M.O.A.I.' – Nee maar, wacht 's even, wacht 's even, wacht 's even.

FABIAN:

Ze heeft een lekker bordje gif voor hem klaargezet!

HEER TOBIAS:

Moet je zien hoe die uil erop afduikt!

MALVOLIO:

'k Beveel de man van wie ik houd,' Wel, zij mag mij bevelen, ik dien haar, zij is mijn meesteres. Nou, dat lijkt me voor iedereen met een gezond verstand klaarhelder. Tot zover geen problemen. Alleen dat eind: wat betekent dat rijtje letters? Kon ik daar maar iets van maken dat op mij slaat! Wacht 's! *'M.O.A.I.'* -

HEER TOBIAS:

O-a-i, los dat maar op! Hij is nog niet warm.

FABIAN:

Beginnt het hondje nou nog niet te blaffen?

MALVOLIO:

'M' - Malvolio! 'M'! Hé, dat is de eerste letter van mijn naam!

FABIAN:

Zei ik niet dat hij erin zou stinken? Hij heeft een excellente neus voor dwaalsporen.

MALVOLIO:

'M' - maar wat daarna komt klopt dan niet; dat is net niks. Er zou een A moeten volgen, in plaats van een O.

FABIAN:

Met 'O' is het afgelopen, hoop ik.

HEER TOBIAS:

Anders knuppel ik hem wel even hardhandig, tot hij 'O' roept!

MALVOLIO:

En dan komt er nog eens een I achteraan.

FABIAN:

Komt-ie? Daagt het al een beetje in het oosten?

MALVOLIO:

'M.O.A.I.' Deze toespeling is toch wat cryptischer dan de vorige. En toch, als ik er wat aan rammel kan ik het zo buigen, dat het positief voor mij uitpakt, want al deze letters komen in mijn naam voor. Hé! Hier gaat het in proza verder.

(Leest)

Als dit jou in handen valt, denk goed na. Ik ben door mijn gesternte boven u geplaatst, maar wees niet bevreesd voor grootheid. Sommigen worden groot geboren, sommigen verwerven grootheid en sommigen krijgen grootheid in de schoot geworpen. Het fortuin lacht je toe, geef je er met lichaam en ziel aan over. En werp om alvast te winnen aan wat je zult worden, je huid van nederigheid af, om als herboren weer te verschijnen. Toon je weerzin jegens een familielid, doe nors tegen het personeel. Laat staatsaangelegenheden van je tong tinkelen; gedraag je zo excentriek mogelijk. Dit adviseert zij die naar je smacht. Herinner je wie je gele kousen prees en wie je eeuwig en altijd met groene kousenbanden wilde zien. Nogmaals: herinner je dat. Vooruit! Het geluk ligt voor het grijpen. Pak het! Zo niet, dan blijf je voor altijd mijn hofmaarschalk, de makker van lakeien, niet waard om Fortuna's vingertoppen aan te raken. Vaarwel. Zij die met jou van rol zou willen ruilen.

De Gefortuneerde Onfortuinlijke

Daglicht en het open veld onthullen niet méér! Dit is glashelder. Ik zal trots zijn, ik zal politieke pamfletten lezen, ik zal Heer Tobias afsnauwen, ik zal het mindere volk van mij afschudden, ik zal tot in de puntjes de juiste man

zijn. Ik hou mezelf niet voor de gek, laat me niet door mijn verbeelding om de tuin leiden. Alle tekenen leiden tot maar één conclusie: mevrouw houdt van mij. Zij prees onlangs mijn gele kousen, zij roemde mijn door groene kousenbanden omspannen benen; en hierin openbaart zij haar liefde voor mij en gebiedt mij als het ware mij naar haar smaakt te kleden. Gesternte, ik dank je! Ik ben gelukkig. Ik zal vreemd afstandelijk doen, hooghartig zijn. Ik zal zo gauw ik ze aan heb kunnen trekken alleen nog geelgekousd en groen gekouseband mij in het openbaar vertonen. God en mijn gesternte zijn geprezen! – Hier staat nog een P.S. *(Leest)* *Je móet hebben geraden wie ik ben. Als je mijn liefde beantwoordt, toon dat door te glimlachen; glimlachen flatteert je. Daarom, allerliefste, blijf alsjeblieft in mijn aanwezigheid voortdurend glimlachen.* God, ik dank je. Ik zal glimlachen. Ik doe alles wat je van me verlangt.

(Af)

FABIAN:

Voor niets ter wereld had ik deze joker willen missen.

HEER TOBIAS:

Alleen al om deze grap ben ik in staat met die kleine deugniet te trouwen.

HEER ANDRIES:

Anders ik wel.

HEER TOBIAS:

Ik zou geen andere bruidschat eisen dan nóg zo'n grap.

(Maria op)

HEER ANDRIES:

Ik ook niet.

FABIAN:

Daar hebben we het rattenvangstertje.

HEER TOBIAS:

Ik ga diep voor je door de knieën.

HEER ANDRIES:

Anders ik wel.

HEER TOBIAS:

Ik wil voor eeuwig je slaaf zijn.

HEER ANDRIES:

Anders ik wel.

HEER TOBIAS:

Je hebt hem zo'n droom binnengeleid, dat als hij uit de betovering ontwaakt, hij knettergek moet worden.

MARIA:

Zeg eens eerlijk, trapte hij erin?

HEER TOBIAS:

Als een pastoor in hondenpoep.

MARIA:

Als jullie willen zien hoe het uitpakt, moet je letten op zijn eerste ontmoeting met mevrouw. Hij zal ongetwijfeld gele kousen aantrekken, een kleur waar ze de behoorlijk de pest aan heeft, vastgehouden door groene kousenbanden, waar ze helemaal een bloedhekel aan heeft. En hij maar naar haar glimlachen!

Gezien haar droevige stemmingen zal haar dat zo op de zenuwen werken dat hij het voor eeuwig zal kunnen schudden. Als jullie het willen zien, kom maar mee.

HEER TOBIAS:

Ik ga tot aan de poorten van de hel met dat duivelinnetje!

HEER ANDRIES:

Anders ik wel.

(Allen af)

DERDE BEDRIJF**Eerste scène**

(Viola en de Nar, spelend op fluit en tamboerijn op.)

VIOLA:

Dag muzikale vriend! Nog altijd verknocht aan je tamboerijn?

NAR:

Nee heer, ik ben verknocht aan de kerk.

VIOLA:

Ben je dominee?

NAR:

Dat niet heer. Maar ik ben verknocht aan de kerk omdat ik verknocht ben aan mijn huis. En mijn huis staat naast de kerk.

VIOLA:

Dan kun je net zo goed zeggen dat de koning slaapt met een bedelares, als er een bedelares bij hem op de stoep ligt. Of dat de kerk overeind wordt gehouden door je tamboerijn, als je je tamboerijn tegen de kerk zet.

NAR:

U zegt het heer. 't Zijn vreemde tijden! Een zin is voor een slimmerik als een geitenleren handschoen. In een handomdraai keer je hem binnenstebuiten!

VIOLA:

Ja, dat is waar: wie met woorden speelt wordt heel gauw obsceen.

NAR:

Daarom zou ik willen dat mijn zuster geen naam had, heer.

VIOLA:

Waarom dan?

NAR:

Omdat haar naam een woord is, en spelen met dat woord zou mijn zuster obsceen maken. Jazeker, woorden zijn schoften, zeker als ze gebruikt worden voor schuldbekentenissen.

VIOLA:

Verklaar je nader.

NAR:

Kijk heer, dat gaat juist niet zonder woorden, en die zijn zo onbetrouwbaar geworden, dat ik schroom ze te gebruiken voor een nadere verklaring.

VIOLA:

Jij bent een geinige kerel, jij bekommert je nergens over.

NAR:

Nou nee, ik bekommer me heus wel ergens over. Alleen, om heel eerlijk te zijn, niet over u. Als dat hetzelfde is als dat ik me nergens over bekommer... Zo wordt u vanzelf onzichtbaar.

VIOLA:

Ben jij niet de nar van gravin Olivia ?

NAR:

Nee, inderdaad heer. Gravin Olivia moet niets hebben van narrigheid. Tot ze getrouwd is onthoudt ze zich van welke nar dan ook. Een nar verhoudt zich tot een echtgenoot als een

sardientje tot een haring. De echtgenoot is de grootste. Nee, ik ben inderdaad niet haar nar, maar haar woordenverdraaiër.

VIOLA:

Ik zag je toch pas nog bij Hertog Orsino.

NAR:

Het narrendom kent geen grenzen, evenmin als de zon. Het zou spijtig zijn, heer, als de nar zich niet even vaak aan uw meester vertoonde als aan mijn meesteres. Ik meen Uwe Hooggeleerde daar ook eens gezien te hebben.

VIOLA:

Als je mij wilt pakken, hou ik het voor gezien. Hier, voor de moeite.

(Geeft hem een geldstuk)

NAR:

Laat de goeie God bij de volgende lading haar er een baard voor u bij doen!

VIOLA:

Laat ik je vertellen dat ik ernaar snak. *(Terzijde)* Al zou ik hem liever niet onder m'n kin hebben. – Is mevrouw thuis?

NAR:

Zouden twee van die dingen geen jonkies kunnen krijgen, heer?

VIOLA:

Als je ze bij elkaar houdt.

NAR:

Ik zal er persoonlijk op toezien dat ze zich gedragen.

VIOLA:

Oké dan, niet gek gebedeld.

(Geeft nog een muntstuk.)

NAR:

Ik hoop dat het u niet aan de rand van het faillissement brengt. Mevrouw is thuis, heer. Ik zal haar precies uitleggen waar u vandaan komt. Wie u bent en wat u wenst vallen buiten mijn blikveld. Ik zou ook 'competentie' kunnen zeggen, maar met dat woord wordt al zo gegoocheld.

(Af)

VIOLA:

Die knaap is wijs genoeg om voor nar te spelen.
Dat goed te doen, eist toch iets van verstand:
al grappend moet hij stemming en gedrag
van zijn publiek nauwkeurig observeren,
om dan, net als een valk, zich onverwacht
te storten op zijn prooi. Een taak, net zo
bewerkelijk als steeds verstandig zijn.
Want dwaasheid, wijselijk gebracht, heeft kracht,
terwijl men om een dwaze wijze lacht.

(Heer Tobias en Heer Andries op)

HEER TOBIAS:

Gegroet meneer.

VIOLA:

Van hetzelfde, heer.

HEER ANDRIES:

Dieu vous garde, monsieur.

VIOLA:

Et vous aussi: votre serviteur.

HEER ANDRIES:

Dat hoop ik ook, ik ben de uwe.

HEER TOBIAS:

Blijft dat zo? Mijn nicht heeft liever dat u binnenkomt, als u iets met haar hebt te bespreken.

VIOLA :

Ik ben op weg naar uw nicht, heer, ik bedoel, zij is het uiteindelijke doel van mijn reis.

HEER TOBIAS:

Neem dan uw benen op heer en wandel.

VIOLA:

Mijn benen ondersteunen mij meer dan ik word gesteund door uw opmerking mijn benen op te nemen.

HEER TOBIAS:

En te wandelen, heer. Gaat u naar binnen.

VIOLA:

Ik antwoord u door naar binnen te gaan. Maar men is ons voor.

(Olivia en Maria op)

Allervolmaakste vrouwe, moge de hemel de heerlijkste geuren op u doen nederdalen!

HEER ANDRIES:

Die jongeman is uiterst hoffelijk : 'geuren op u doen nederdalen' heel goed.

VIOLA:

Mijn boodschap heeft alleen stem voor uw ontvankelijk en genadig oor.

HEER ANDRIES:

'Geuren', 'ontvankelijk' en 'genadig'. Die ga ik alle drie uit mijn hoofd leren.

OLIVIA:

Sluit de tuindeur en laat mij met hem alleen.

(Heer Tobias, Heer Andries en Maria af)

Reik mij je hand.

VIOLA:

Mevrouw, ik sta tot uw beschikking.

OLIVIA:

Hoe heet je?

VIOLA:

Uw dienaar heet Cesario, schone prinses.

OLIVIA:

Mijn dienaar heer? Het is een droeve wereld waarin gevele doorgaat voor beleefdheid;

je bent de dienaar van Orsino, jongeman.

VIOLA:

En hij de uwe; het zijne is dus ook van u.

De dienaar van uw dienaar is ook uw dienaar, mevrouw.

OLIVIA:

Ik denk nooit aan hem; en ook zijn gedachten
kunnen beter blanco zijn, dan gevuld met mij.

VIOLA:

Mevrouw, ik kom hier om u wat milder
te stemmen jegens hem.

OLIVIA:

O, alstublieft, hou op!

Ik vroeg je nooit meer over hem te spreken.
Maar heb je iets anders dat je aan wilt snijden,
dan hoor ik dat heel wat liever dan vervelende
geestelijke muziek.

VIOLA:

Lieve mevrouw -

OLIVIA:

Laat mij eerst, alstublieft! Na je laatste
betoverende bezoek, zond ik je een ring na.
Ik misleidde zo niet alleen mijzelf en mijn dienaar,
maar naar ik vrees, ook jou. Ik stelde me bloot
aan je harde oordeel, omdat ik je met een list
iets opdrong waarvan je wist dat het niet van jou
kón zijn. Wat moest je wel niet van me denken?
Heb je mijn eer niet aan de schandpaal genageld,
om vervolgens, met de ongebreidelde gedachten

die het tirannieke hart maar kan bedenken,
erop in te beuken? Voor iemand zo vlug van begrip
als jij moet dit voldoende zijn. 'k Verleende je
een kijkje in mijn hart. Zegt het maar.

VIOLA:

Ik beklaag u.

OLIVIA:

Dat is 't begin van liefde.

VIOLA:

Zelfs niet een eerste stap; hoe dikwijls
zijn onze vijanden niet te beklagen.

OLIVIA:

Dan kan ik er dus beter om lachen,
mij vastklampen aan mijn laatste restje trots!
Als ik dan toch ten prooi moet vallen,
dan liever aan een leeuw dan aan een wolf!

(De klok slaat)

De klok vertelt me dat 'k mijn tijd verdoe.
Wees maar niet bang, m'n jong, ik wil je niet.
Maar als je geest en jeugd gerijpt zijn,
Oogst jouw vrouw een uitstekende man.
't Is nu beter dat je gaat.

VIOLA:

Ik ken de weg!

Ik wens u troost en kalmte toe mevrouw!
Nog iets dat ik mijn heer kan overbrengen?

OLIVIA:

Wacht:

Vertel eens wat je eigenlijk van me denkt.

VIOLA:

Ik denk, dat u denkt, dat u niet bent wie u bent.

OLIVIA:

Als dat zo is, denk ik van jou hetzelfde.

VIOLA:

Dan denkt u goed; ik ben niet wat ik ben.

OLIVIA:

Ik wou dat je was, zoals ik wou dat je was.

VIOLA:

Zou dat beter zijn, dan zijn zoals ik ben?

Was 't maar waar, want nu ben ik uw nar.

OLIVIA: (*Terzijde*)

Wat ziet verachting er toch prachtig uit,

als spot en woede spelen om zijn lippen.

Geen moord die zich zo snel verraad

als stille liefde. Háár nacht baadt

in 't volle licht.- Cesario, ik zweer,

bij mijn kuisheid, mijn oprechtheid en mijn eer,

ik bemin je zozeer, dat hoe lelijk jij ook doet,

toch mijn verstand voor mijn gevoelens wijken moet.

Alleen het genoegens zij je hierbij niet gegund,

dat, omdat ik mijn hart liet spreken, jíj zwijgen kunt.

't Is heerlijk om naar liefde te verlangen,

Nog heerlijker is 't om liefde te ontvangen.

VIOLA:

Ik zweer u bij mijn onschuld, edele vrouw,
'k Heb maar één hart, ik ken maar één soort trouw.
Geen vrouw die 't ooit bezeten heeft, niet één;
geen die 't ooit bevelen zál, dan ik alleen.
Daarom, adieu mevrouw, want nimmermeer,
pleng ik voor u de tranen van mijn heer.

OLIVIA:

Kom rustig weer: misschien als jij zijn smart
mij overbrengt, ontdooit toch nog mijn hart.

(Beiden af)

Tweede scène

(Heer Tobias, Heer Andries en Fabian op)

HEER ANDRIES:

Nee, echt, ik blijf geen sikkepit langer.

HEER TOBIAS:

Waarom niet, ouwe gifkikker, zeg dan waarom niet.

FABIAN:

U móet absoluut zeggen waarom niet, Heer Andries.

HEER ANDRIES:

Ik zag verdomme je nicht aardiger doen tegen de page van de hertog, dan ze ooit tegen mij heeft gedaan; zelf gezien, in de tuin.

HEER TOBIAS:

En zag zij ook jou, ouwe jongen? Zeg op!

HEER ANDRIES:

Zo duidelijk als ik nu jou zie.

FABIAN:

Dan was dat een overtuigend bewijs van haar liefde voor jou.

HEER ANDRIES:

Me hoela! Jij denkt dat ik mij voor joker laat zetten?

FABIAN:

Ik zal het u bewijzen volgens de wetten van de logica en het gezond verstand.

HEER TOBIAS:

En die twee hadden het al voor het zeggen lang voor Noach zijn vaarbewijs haalde.

FABIAN:

Zij deed in uw bijzijn alleen maar aardig tegen die jongeman om u te prikkelen, om uw muizenmoed uit z'n winterslaap te halen, om vuur in uw hart te brengen en zwavel in uw lever. U had haar ogenblikkelijk moeten aanklampen en dat jongmens murw moeten beuken met een paar van die kakelverse kwinkslagen van u. Dat werd van u verwacht, u hebt het laten lopen. U hebt het dubbele verguldsel van deze unieke kans door de tijd laten wegwassen en bent daardoor in de achting van mevrouw tot ver onder het minpunt gedaald. Daar bungelt u dan, als een ijspegel aan de baard van een walvisvaarder. Tenzij u het weet goed te maken door een opzienbarende daad die getuigt van dapperheid of van politiek vernuft.

HEER ANDRIES:

Als ik zou moeten kiezen, dan maar voor dapperheid, want ik haat politiek vernuft. Ik zou nog liever een lafaard zijn dan een politicus.

HEER TOBIAS:

Welaan, bouw dan het fundament van je geluk op je dapperheid. Daag die jongeman van de hertog uit tot een duel, breng hem op elf plaatsen verwondingen toe. Dat zal mijn nicht niet ontgaan. Ik verzeker je dat geen liefdesmakelaar voor een man een beter pleitbezorger is bij een vrouw, dan de reputatie van dapperheid.

FABIAN:

Dat is de enige manier, Heer Andries.

HEER ANDRIES:

Wil een van jullie hem dan mijn uitdaging overbrengen?

HEER TOBIAS:

Vooruit, schrijf hem met krijgshaftige hand, wees fel en kortaf; het hoeft niet geestig te zijn, als het maar welbespraakt is en vindingrijk. Terg hem met de vrijheid van het woord. Het kan helemaal geen kwaad om hem een keer of drie voor melkmuil uit te maken. En leugens, schrijf maar rustig op. Zoveel als je maar op een vel papier kunt krijgen, als was dat vel zo groot als een beddenlaken van de Koningin van Engeland. Vooruit, aan het werk.

HEER ANDRIES:

Waar tref ik jullie?

HEER TOBIAS:

We weten je wel te vinden. Vooruit!

(Heer Andries af)

FABIAN:

Wat een kostelijk speeltje hebt u daaraan, Heer Tobias.

HEER TOBIAS:

Ik ben voor hém een kostbaar speeltje knul, ongeveer tweeduizend, min of meer.

FABIAN:

We zullen een prachtbrief van hem krijgen; maar u zult hem wel niet bezorgen.

HEER TOBIAS:

Nou, reken maar! En ik zal die jongeman zo opporren dat hij

nog antwoordt ook. Ik denk dat de twee nog niet met ossen en karrentouwen naar elkaar toe te slepen zijn. Als je Andries opensnijdt en je vindt net zoveel bloed als er kan kleven aan een vlooienspoot, eet ik de rest van het kadaver op.

FABIAN:

Nou straalt zijn opponent, die jongeman, ook niet al te veel bloeddorstigheid uit.

(*Maria op*)

HEER TOBIAS:

Kijk, daar komt nou ook niet bepaald de jongste uit het nest.

MARIA:

Als jullie verlegen zitten om een hartverzakking en jullie je een stuip willen lachen kom dan mee. Dat uilskuiken van een Malvolio is helemaal de kluts kwijt, compleet van zijn geloof gevallen; want geen naar zaligheid verlangende christenziel zou zo'n opeenstapeling van enormiteiten geloven. Hij draagt gele kousen!

HEER TOBIAS:

En groene kousenbanden?

MARIA:

Allerafschuwelijkst; als een kleurenblinde ouderling op Koninginnedag. Ik ben als een moordenaar achter hem aangesloten. Punt voor punt voert hij alles uit wat ik in de brief heb laten vallen om hem voor gek te zetten. Hij glimlacht zijn gezicht aan gort, 't lijkt wel een plooirok. Je hebt nog nooit zoiets gezien. Ik kan hem wel wat naar zijn kop gooien. Ik weet nu al: mevrouw gééft hem een oplawaai! En hij

zal, als ze dat doet glimlachen en het als een hele eer beschouwen.

HEER TOBIAS:

Kom, vooruit, breng ons naar hem toe.

(Allen af)

Derde scène

(*Sebastiaan en Antonio op*)

SEBASTIAAN:

't Was niet mijn bedoeling jou tot last te zijn,
maar nu jij uit deze last zoveel vreugde put,
maak ik je niet langer meer verwijten.

ANTONIO:

Ik kon niet achterblijven: mijn verlangen,
scherper dan het gladste staal, joeg mij op:
en niet alleen uit sympathie voor jou,
(al is die groot genoeg voor een nog langere reis)
maar angst om wat jou onderweg, jij bent
hier immers onbekend, zou kunnen overkomen.
Een vreemde, iemand zonder vrienden, zonder gids,
komt dit land vaak ruw en weinig gastvrij voor.
Mijn innige vriendschap, versterkt door deze vrees,
spoorden mij aan je nog hardnekkiger te volgen.

SEBASTIAAN:

Mijn beste Antonio,
ik kan in ruil alleen maar zeggen dank, dank
en nog eens dank; vaak wordt een goede dienst
met die waardeloze munt betaald. Was mijn kapitaal
zo groot als mijn dankbaarheid, je kreeg beslist
een beter loon. Maar goed, wat doen we nu?
Zullen we de ouwe gebouwen gaan bezichtigen?

ANTONIO:

Doe dat nou morgen; zoek eerst naar onderdak.

SEBASTIAAN:

Ik ben niet moe, het is nog lang geen avond.
Toe, laten we ons verlustigen aan al die
mooie monumenten en bijzondere dingen
die deze stad bezit.

ANTONIO:

Ik kan niet mee:

Voor mij is deze stad niet zonder gevaar.
Ik heb ooit in een zeeslag meegevochten
tegen de galeien van de hertog,
en wel zodanig, dat als ik daarvoor hier
gegrepen word, ik totaal verloren ben.

SEBASTIAAN:

Dan heb je heel wat man gedood.

ANTONIO:

Zo bloedig was mijn aandeel ook weer niet,
maar moment en aard van het conflict
hadden het tot een bloedbad kunnen maken.
Het is destijds geregeld door te vergoeden
wat op hen was buitgemaakt; de meesten van ons
hebben, omwille van de handel, dat toen maar gedaan.
Alleen ik niet. Waarvoor, als ik gepakt word,
ik zwaar zal moeten boeten.

SEBASTIAAN:

Doe heel voorzichtig.

ANTONIO:

Dat zal ik doen. Hier, neem jij mijn beurs.
Je vindt het beste logies in zuid,
in de Witte Olifant; ik regel het eten wel.

Kort jij de tijd intussen en voedt je geest
met het bekijken van de stad. Ik zie je!

SEBASTIAAN:

Wat moet ik met je beurs?

ANTONIO:

Je oog kan vallen op een kleinigheid
dat je zou willen kopen, en jouw kas,
staat volgens mij geen nutteloze aanschaf toe.

SEBASTIAAN:

Ik zal je beurs beheren, en laat je nu
een uur alleen.

ANTONIO:

In de Witte Olifant.

SEBASTIAAN:

Afgesproken.

(Beiden af, elk naar een kant)

Vierde scène

(Olivia en Maria op)

OLIVIA: *(Terzijde)*

Ik heb iemand op hem afgestuurd; stel dat hij komt:

Hoe ontvang ik hem? Wat zal ik geven?

Want jeugd zwicht eerder voor geschenken
dan voor smeebedes en beloftes.

Ik praat te hard.-

Waar is Malvolio? Zo bescheiden en ernstig,

Zeer geschikt voor een vrouw in mijn omstandigheden:

Waar is Malvolio?

MARIA:

Hij komt eraan, mevrouw, hij gedraagt zich alleen heel
eigenaardig.

OLIVIA:

Hoezo? Wat is er dan? IJlt hij?

MARIA:

Nee mevrouw, hij doet alleen niets anders dan glimlachen. U
zou er het beste aan doen een lijfwacht in te schakelen als
hij komt, want de man is beslist kierewiet geworden.

OLIVIA:

Roept u hem.

(Maria af)

Ik ben minstens even gek als hij,
als waanzin zowel droevig maakt als blij.

(**Malvolio** op, met **Maria**)

Hoe is het, Malvolio?

MALVOLIO:

Lieve mevrouw, ho,ho!

OLIVIA:

Je glimlacht? Ik heb je voor iets ernstigs laten roepen.

MALVOLIO:

Ernstig, mevrouw? Ik heb alle reden om ernstig te zijn, want mijn bloedvaten worden lelijk afgekneld door mijn kousenbanden; maar wat geeft dat? Als het maar het oog van die ene weet te behagen, dan is het net als in het gedicht: 'Behaag je één, dan behaag je allen.'

OLIVIA:

Wat heb je? Wat is er met je aan de hand?

MALVOLIO:

Geen zwartkijker, ondanks mijn gele benen. Het is hem ter hand gekomen en de bevelen worden opgevolgd. Ik denk dat wij het sierlijke handschrift hebben herkend.

OLIVIA:

Kun je niet beter naar bed gaan, Malvolio?

MALVOLIO:

Naar bed? Ja lieveling, ik kom bij je.

OLIVIA:

God sta je bij! Waarom glimlach je zo, en geef je voortdurend kushanden?

MARIA:

Hoe gaat het Malvolio?

MALVOLIO:

Geef ik daarop antwoord? Natuurlijk, een nachtegaal geeft antwoord aan een kraai!

MARIA:

Hoe durf je zo belachelijk vrijpostig voor mevrouw te verschijnen?

MALVOLIO:

'Wees niet bevreesd voor grootheid'; mooi gezegd.

OLIVIA:

Wat bedoel je daarmee, Malvolio?

MALVOLIO:

'Sommigen worden groot geboren' -

OLIVIA:

Hè?

MALVOLIO:

'Sommigen verwerven grootheid' -

OLIVIA:

Wat bedoel je nou?

MALVOLIO:

'En sommigen krijgen grootheid in de schoot geworpen'

OLIVIA:

Hemel, sta hem bij!

MALVOLIO:

'Herinner je wie je gele kousen prees' -

OLIVIA:

Je gele kousen?

MALVOLIO:

'En wie je met groene kousenbanden wilde zien.'

OLIVIA:

Groene kousenbanden?

MALVOLIO:

'Het geluk ligt voor het grijpen. Pak het!' -

OLIVIA:

Voor het grijpen?

MALVOLIO:

'Zo niet, dan blijf je voor altijd mijn hofmaarschalk.'

OLIVIA:

't Is bij jou wel heel erg volle maan.

(Een bediende op)

BEDIENDE:

Mevrouw, de jongeman van het hof van hertog Orsino is terug; ik had de grootste moeite om hem mee te krijgen. Hij wacht op uw orders.

OLIVIA:

Ik kom naar hem toe.

(Bediende af)

Maria, onze vriend moet goed in de gaten worden gehouden. Waar is mijn oom Tobias? Laten een paar man zich speciaal om hem bekommeren; nog niet voor de helft van mijn bruidschat zou ik willen dat hem iets overkwam.

(Olivia en Maria in verschillende richtingen af)

MALVOLIO:

Ha, ha, begint het te dagen? Niemand minder dan Heer Tobias om mij in de gaten te houden. Helemaal conform wat er in de brief staat. Ze stuurt hem opzettelijk naar mij toe zodat ik hem kan afbekken, want daar spoort zij mij in de brief toe aan. 'Werp je huid van nederigheid af' zegt ze. 'Toon je weerzin jegens een familielid, doe nors tegen het personeel, laat staatsaangelegenheden van je tong tinkelen, gedraag je zo excentriek mogelijk'. En vervolgens legt ze uit hoe: namelijk, met een ernstig gezicht, een statige houding, een wat lijzige stem, als een voornaam persoon, enzovoort. Ík heb haar gestrikt, maar het is Gods werk; dus laat mij God dankbaar zijn! Toen zij daarnet wegging, 'Onze vriend moet goed in de gaten worden gehouden' - 'vriend' - niet Malvolio, ook niet mijn titel, maar 'vriend'. Alles valt op zijn plaats, geen greintje van een gram, geen gram van welke gram ook, geen obstakel, geen onwaarschijnlijke of twijfelachtige omstandigheid - hoe zeg je dat? - zelfs in je stoutste dromen bestaat er niets dat nog zou kunnen komen tussen mij en het in vervulling gaan van mijn hoop.

(Heer Tobias, Fabian en Maria op)

HEER TOBIAS:

Waar hangt hij in godszaligheidsnaam uit? Al klonterden alle duivels van de hel in hem samen, al was hij door Legio zelf bezeten, ik zál hem spreken.

FABIAN:

Hier is hij, hier is hij. Hoe gaat het met u, heer?

HEER TOBIAS:

Hoe is het met je, vent?

MALVOLIO:

Ga weg. Ik ontdoe mij van jullie. Laat mij heerlijk met mijzelf alleen. Ga weg.

MARIA:

O, wat gaat de duivel in hem tekeer! Zei ik het niet? Heer Tobias, mijn mevrouw vraagt of u zich om hem wilt bekommeren.

MALVOLIO: (*Terzijde*)

Aha! Doet ze dat?

HEER TOBIAS:

Vooruit, vooruit: kalm, kalm. We moeten hem met zachte hand aanpakken. Laat mij maar even. Hoe is het Malvolio? Hoe is het nou met je? Man, geef die duivel een pak op zijn sodemieter! Vergeet niet dat hij de aartsvijand van het hele mensdom is.

MALVOLIO:

Weet jij wel wat je zegt?

MARIA:

Zie je, je hebt het over de duivel en hij raakt over zijn

toeren! God geve dat hij niet behekst is!

FABIAN:

Breng z'n ochtendwater naar de piskijker.

MARIA:

Morgenvroeg, als ik het leven heb, is dat het eerste wat ik doe. Mevrouw zou hem voor geen goud willen missen.

MALVOLIO:

Wat is er juffie?

MARIA:

Mijn God!

HEER TOBIAS:

Dit wordt niks. Hou jij je er alsjeblieft buiten. Je ziet toch dat je hem op zijn zenuwen werkt? Laat mij maar even.

FABIAN:

Alleen met zachte hand, zachtjes, zachtjes: de demon is woest en dus moet je hem niet woest aanpakken.

HEER TOBIAS:

En, hoe voelt het goudhaantje zich? Als een hoentje?

MALVOLIO:

Meneer!

HEER TOBIAS:

Toe, kippetje, kom dan. Het is voor zo'n edelachtbare toch niks om met de satan een potje te gaan knikkeren. Aan de galg met die smerige kolenboer!

MARIA:

Laat hem een paar weesgegroetjes bidden, beste Heer Tobias.
Laat hem wat bidden.

MALVOLIO:

Mij laten bidden? Brutale slet!

MARIA:

Nou, zei ik het niet? Hij moet niets van enige godsvrucht hebben.

MALVOLIO:

Aan de galg met jullie. Luie, holle schepsels, ik ben niet van jullie soort; jullie horen nog van mij.

(Af)

HEER TOBIAS:

't Is niet mogelijk!

FABIAN:

Als dit op het toneel werd vertoond, zou ik het verwerpen als een onwaarschijnlijk verzinsel.

HEER TOBIAS:

Man, al z'n weke delen zijn aangevreten door onze grap.

MARIA:

Gauw, ga hem achterna, anders komt er lucht bij de grap en bederft hij.

FABIAN:

We zullen hem knettergek maken.

MARIA:

Des te rustiger wordt het in huis.

HEER TOBIAS:

Kom, we binden hem vast en dan sluiten we hem op in een donkere kamer. Mijn nicht gaat er toch al vanuit dat hij gek is. We gaan er, als pleziertje voor ons en als straf voor hem, net zo lang mee door tot dit lolletje zo buiten adem is, dat het ons dwingt medelijden met hem te krijgen. Dan dagen wij onze list voor het gerecht en kronen jou tot opspoorder van gekken. Maar kijk, kijk nou!

(**Heer Andries** op)

FABIAN:

Nóg een nummer voor het lentefeest!

HEER ANDRIES:

Hier heb ik de uitdaging, lees maar. Je kunt er van op aan dat er peper en azijn in zit.

FABIAN:

Is het zo pittig?

HEER ANDRIES:

Nou en of! Daar kun je van op aan! Lees maar.

HEER TOBIAS:

Geef mij maar. (*Leest*) *Jongeman, ik ken je wel niet, maar je bent een ontzettende gemenerik.*

FABIAN:

Goed, en heldhaftig.

HEER TOBIAS:

Verbaas je niet, vraag je vooral niet af waarom ik je zo noem, want een reden geef ik je niet.

FABIAN:

Geniaal; krijg je ook geen last met justitie.

HEER TOBIAS:

Jij komt zomaar bij gravin Olivia en zij is aardig tegen je; terwijl ik er bij sta! Maar je jukt dat je barst, wat niet de reden is om je uit te dagen.

FABIAN:

Heel bondig en buitengewoon zinnig. (Terzijde) Stomp-zinnig.

HEER TOBIAS:

Ik zal je als je naar huis gaat, stiekem opwachten en als het je lukt mij te vermoorden -

FABIAN:

Goed zo!

HEER TOBIAS:

Dan vermoord je mij als een boef en een booswicht.

FABIAN:

Rakelings langs de mazen van de wet. Goed zo!

HEER TOBIAS:

Vaarwel, moge God een van onze zielen genadig zijn. Mogelijk is hij het mijne genadig, ik hoop het tegendeel, dus pas jij maar op. Je vriend, mits jij hem zo behandelt, en je gezworen vijand,

Andries Wiebelwang.

Als hij op deze brief niet tippelt, tippelt hij nooit meer. Ik geef het hem wel.

MARIA:

Daar hebt u nu de gelegenheid voor: hij is juist bij mevrouw om het een en ander met haar te bespreken en hij zal zo wel weggaan.

HEER TOBIAS:

Vooruit, Heer Andries, ga achter de heg op de uitkijk staan, doodstil, als een dooie diender. Zodra je hem ziet trek je je zwaard en terwijl je trekt, vloek je je een ongeluk, want het komt vaak voor dat een knetterende vloek, vooral als je die een beetje bekakt en nasaal toesnauwt, je mannelijkheid meer naar boven haalt dan het bijbehorende degengekletter. Val aan!

HEER ANDRIES:

Laat het vloeken maar aan mij over.

(Af)

HEER TOBIAS:

Ik kijk wel uit om die brief af te geven: uit het gedrag van het jeugdig heerschap blijkt dat hij welgemanierd is en goed bij zijn verstand; dat zijn heer hem als bode gebruikt tussen hem en mijn nicht is een bevestiging daarvan. Daarom zal deze brief in al zijn verrukkelijke onnozelheid de jongeman geen angst aanjagen. Hij ziet meteen dat die van een of andere jan-joker komt. Het is beter om de uitdaging mondeling over te brengen, hoog op te geven van de onverschrokkenheid van Wiebelwang en dit heerschap (dat nog jong is en bevattelijk voor indrukken) de stuipen op het lijf te jagen met opmerkingen over zijn woede, zijn behendigheid en zijn onstuimige drift. Ze zullen allebei zo bang worden dat ze elkaar vooral met blikken zullen proberen te doden.

(*Olivia en Viola op*)

FABIAN:

Daar komt hij, samen met uw nicht. Uit de weg, tot hij afscheid heeft genomen; en dan er ogenblikkelijk achteraan.

HEER TOBIAS:

Ik zin intussen op een huiveringwekkende tekst voor de uitdaging.

(*Heer Tobias, Fabian en Maria af*)

OLIVIA:

Ik zei teveel tegen een hart van steen,
legde mijn ziel te openhartig bloot:
iets in mij klaagt deze misstap aan:
toch is die misstap zo fascinerend eigenzinnig,
dat ze deze aanklacht tart.

VIOLA:

Even hevig als uw hartstocht is de smart
van mijn meester.

OLIVIA:

Hier, draag dit medaillon met mijn portret:
weiger 't niet, het zwijgt, het stoort je niet.
Ik smee je, toe, kom morgen weer terug.
Wat kun je vragen dat ik je weigeren zou,
mits ik het je met ere geven kon?

VIOLA:

Alleen dit: oprechte liefde voor mijn meester.

OLIVIA:

Hoe kan ik hem in ere geven, dat
wat ik aan jou reeds gaf?

VIOLA:

Ik scheld 't u kwijt.

OLIVIA:

Ik smeeek je: kom morgen weer terug. Vaarwel;
Met jou als duivel belandde ik in de hel.

(Af)

(Heer Tobias en Fabian op)

HEER TOBIAS:

Heerschap, God zegene u.

VIOLA:

En u, heer.

HEER TOBIAS:

Hou alle wapens die je hebt gereed. Welk onrecht je hem hebt
aangedaan weet ik niet, maar je belager, laaiend van woede,
getergd als een bloedhond, staat je achter de heg op te
wachten. Haal dat ding van je uit de schede, wees op alles
voorbereid, want je belager is snel, behendig en
levensgevaarlijk.

VIOLA:

U vergist zich, heer; ik weet zeker dat niemand ruzie met mij
heeft. Ik kan me ook met de beste wil van de wereld niet
herinneren wie dan ook kwaad te hebben gedaan.

HEER TOBIAS:

Daar kom je nog wel achter, dat verzeker ik je. Daarom, als je ook nog maar dát om je leven geeft, wees dan op je hoede, want je tegenstander heeft alles wat iemand maar aan jeugd, kracht, ervaring en woede kan bezitten.

VIOLA:

Neem mij niet kwalijk, heer, over wie heeft u het?

HEER TOBIAS:

Over een edelman, op een onbewaakt moment door iemand tot ridder geslagen; niettemin, in de man-tegen-man-gevechten een duivel. Drie keer al heeft hij lichaam en geest van iemand gescheiden en op dit moment is zijn kwaadheid zo onverzoenlijk dat geen andere genoegdoening wordt aanvaard dan doodstuipen en het graf. En dat alles onder het motto: erop of eronder; of in zijn woorden: 't is geven of nemen.

VIOLA:

Ik ga weer naar binnen, vragen of mevrouw iemand met me mee stuurt. Ik ben geen vechtjas. Ik heb wel eens van mannen gehoord die opzettelijk ruzie zoeken om hun dapperheid op uit te proberen: waarschijnlijk is het er eentje met zo'n tic.

HEER TOBIAS:

Heer, nee! Zijn verontwaardiging spruit voort uit een heel wezenlijke gekwetstheid. Daarom: erop af en geef hem genoegdoening. Nee, niet naar binnen jij, of je krijgt dezelfde klus met mij te klaren, die je veiliger met hem kunt opknappen. Daarom: val aan! Ontbloot dat ding! Trek hem spiernaakt uit zijn schede, want het kan niet anders of het wordt vechten. Of u verspeelt het recht ooit nog een wapen te dragen.

VIOLA:

Dit is toch heel vreemd en ongebruikelijk. Als ik vragen mag, weest u zo hoffelijk om bij die ridder te informeren hoe ik hem beledigd heb. Het moet uit nonchalance zijn gebeurd, niet opzettelijk.

HEER TOBIAS:

Dat doe ik. Nar, blijf jij bij deze heer tot ik terug ben.

(Heer Tobias af)

VIOLA:

Zeg eens, weet u hier soms iets van?

FABIAN:

Ik weet alleen dat de ridder razend op u is, dit tot de dood met u wil uitvechten. Maar waarom? Ik zou het niet weten.

VIOLA:

Als ik vragen mag, wat is het voor soort man?

FABIAN:

Als je hem zo ziet, dan verraadts niets de onverschrokkenheid waarvan hij u straks een staaltje zal leveren. Want hij is inderdaad heer, de meest bloeddorstige, meest behendige, meest dodelijke tegenstander die je hier in Illyrië kunt tegenkomen. Als u naar hem toe wilt, kan ik proberen u met hem te verzoenen.

VIOLA:

Daar zou ik u heel erkentelijk voor zijn. Ik ben meer iemand voor woorden dan voor daden: dan vinden ze me maar iets minder moedig.

(Beiden af)

(Heer Tobias en Heer Andries op)

HEER TOBIAS:

Man, man wat een duivel! Ik heb nog nooit zo'n haaibaai gezien. Ik heb even wat met hem staan prikken, rapier, schede, de hele mik-mak. Maar hij geeft stoten met zo'n dodelijke snelheid; er valt niet aan te ontkomen. En als je pareert dan zet hij het je helemaal betaald, zo zeker als je voeten de grond raken waarop ze staan. Hij is schermleeraar geweest, zeggen ze; bij de Dalai Lama.

HEER ANDRIES:

Potdosie, dan hou ik me er liever even buiten.

HEER TOBIAS:

Als hij nog tot bedaren te brengen zou zijn, ja. Maar de nar kan hem daar nauwelijks nog in bedwang houden.

HEER ANDRIES:

Gaddamme! Als ik geweten had dat hij zo manhaftig was, dat hij nog beter was dan een beroeps, dan had hij voor mij de kolere kunnen krijgen, eer ik heb had uitgedaagd. Vraag of hij de zaak niet wil laten lopen. Ik zal hem mijn paard geven: Grijskopje.

HEER TOBIAS:

Ik zal het hem voorstellen. Blijf jij hier, ga er een beetje moedig bijstaan. Dit zal wel niet op een erg bloedbad uitlopen. *(Terzijde)* Kon ik verdomme je paard maar net zo gek krijgen als ik jou krijg.

(Fabian en Viola op)

(Tegen **Fabian**) Ik heb z'n paard gekregen om de zaak bij te leggen. Ik heb hem wijsgemaakt dat de jongeheer de duivel zelf is.

FABIAN:

Hij daar heeft al een even angstaanjagende voorstelling van hem. Hij snakt naar adem en ziet doosbleek; of er een beer achter hem aan zit.

HEER TOBIAS: (tegen **Viola**)

Helaas, er is niets aan te doen, hij heeft gezworen met u te vechten. Wat de twist zelf aangaat, die vindt hij nu ook nauwelijks meer de moeite waard om over te praten. Daarom, opdat hij zich aan zijn eed kan houden, trek uw degen; hij heeft bezworen u geen pijn te doen.

VIOLA: (Terzijde) God, sta me bij! Er is heel weinig voor nodig mij te laten zeggen dat ik als man iets mis.

FABIAN: (tegen **Heer Andries**) Beetje terugtrekken als je ziet dat hij kwaad wordt.

HEER TOBIAS:

Kom, Heer Andries, er is niets aan te doen, de meneer wil om zijn eer te redden één ronde met je vechten. Volgens de erecode moet dat nu eenmaal. Maar hij heeft me beloofd als heer en als krijgsman, dat hij je niet zal raken. Vooruit, hak erop los!

HEER ANDRIES:

God, laat hem woord houden!

(**Antonio op**)

VIOLA:

Ik verzeker je, dit was niet mijn idee!

(Heer Andries en Viola trekken hun degen)

ANTONIO: *(met getrokken degen)*

Doe weg dat ding! Als deze jongeman
u heeft beledigd, ik neem het voor hem op.

HEER TOBIAS:

U heer? Wie bent u?

ANTONIO:

Iemand meneer, die meer waagt voor een vriend,
dan u hem zojuist tegen u kon horen snoeven.

HEER TOBIAS:

Als jij zo nodig moet, ik ben je man.

(Hij trekt zijn degen)

(Gerechtsdienaren op)

FABIAN:

Heer Tobias, hou daarmee op! Daar komt de wet.

HEER TOBIAS: *(tegen Antonio)* Wij spreken elkaar nog.

VIOLA: *(tegen Heer Andries)* Heer, steek alstublieft die degen
weg.

HEER ANDRIES:

Maar wat graag, heer. En wat die belofte aangaat, daar hou ik
me aan. Hij is heel mak en hij luistert als geen ander naar de
teugel.

EERSTE GERECHTSDIENAAR:

Dit is 'm. Doe je plicht.

TWEEDE GERECHTSDIENAAR:

Antonio, ik arresteer je hierbij
op last van de hertog Orsino.

ANTONIO:

U vergist zich, heer.

EERSTE GERECHTSDIENAAR:

Geen sprake van: ik ken u maar al te goed,
al heeft u nu uw zeemanspet niet op.
Neem mee die man, hij weet dat hij is herkend.

ANTONIO:

Goed, ik ga mee. (tegen **Viola**) Dit komt alleen omdat
ik jou moest zoeken; maar goed, niets aan te doen,
ik zal ervoor boeten. Maar hoe moet het met jou,
nu ik mij genoodzaakt zie mijn beurs weer terug
te vragen? Mijn droefenis geldt meer het feit
dat ik niets meer kan doen voor jou, dan wat
mijzelf overkomt. Je lijkt geschokt. Vooruit,
heb wat vertrouwen.

TWEEDE GERECHTSDIENAAR:

Komt u mee.

ANTONIO:

Ik moet je vragen om een deel van het geld.

VIOLA:

Welk geld, heer?

Voor de vriendelijke hulp die u mij bood,
en deels begaan met uw benarde lot,
wil ik van het schamele dat ik bezit
u best wat lenen. Veel is het echter niet.
Maar dat geld wat ik heb, ben ik bereid
te delen. Hier, mijn halve kapitaal.

(Geeft Antonio geld)

ANTONIO:

Opeens wil je mij niet meer kennen?

(Weigert het geld)

Hoe is het mogelijk, na alles wat
ik voor jou hebt gedaan? Kom, tart mij niet
in mijn ellende; het is mij en jou onwaardig
om mij te dwingen al mijn hulp aan jou
te memoreren.

VIOLA:

Helaas, ik weet van niets.
Ik ken u noch van stem noch van gezicht.
Ik haat ondankbaarheid in iemand meer
dan liegen, dronkenschap, opschepperij,
of welke ondeugd ook, wiens sterk vergif
ons zwakke bloed aantast.

ANTONIO:

O hemel, nee!

TWEEDE GERECHTSDIENAAR:

Komt u alstublieft mee.

ANTONIO:

Alleen nog dit. Deze jongeman hier
 heb ik aan de kaken van de dood ontrukkt,
 intens toegewijd verzorgde ik hem;
 heb hem als toonbeeld van rechtschapenheid geadoreerd.

EERSTE GERECHTSDIENAAR:

Wat hebben wij daarmee van doen? 't Wordt laat. Kom mee.

ANTONIO:

O, wat een walgelijk afgodsbeeld
 blijkt deze God! Jij hebt, Sebastiaan,
 wat mooi en edel was met drek besmeurd.
 De natuur is goed, is van zichzelf volmaakt,
 het is de geest die alles zo wanstaltig maakt.
 Het goede is ook schoonheid, maar het schone kwaad,
 is de duivel in 't habijt van een prelaat.

EERSTE GERECHTSDIENAAR:

De man wordt gek, neem hem mee! Kom, kom mee.

ANTONIO:

Neem maar mee.

(Antonio en Gerechtsdienaren af)

VIOLA:

De hartstocht waarmee de man zijn woorden spreekt,
 getuigt van 't zelfvertrouwen, dat mij ontbreekt.
 O, kom verbeelding, o jij voorspellend hart,
 is 't waar, dat hij mij met mijn broer verwart?

HEER TOBIAS:

Kom hier eens Nar, Andries, komt eens bij me.

Zullen wij ook eens onze woorden laten rijmen?

VIOLA:

Hij noemde mij Sebastiaan. Hij leeft
nog in mijn spiegel voort. Hij heeft
dezelfde trekken en ook in zijn kledij
is hij volstrekt het evenbeeld van mij.
Ik boots hem na. Wordt waar wat ik vermoed,
dan noem ik zeeën lief en stormen zoet.

(Af)

HEER TOBIAS:

Wat een walgelijk leugenachtig ventje; nog laffer dan een
haas! Om net op zo'n moment je vriend, die in nood verkeert,
in de steek te laten, hem te verloochenen is leugenachtig. En
wat betreft zijn lafheid, vraag maar eens aan Fabian.

FABIAN:

Een lafaard, een overtuigde, fundamentalistische lafaard.

HEER ANDRIES:

Potdosie, ik ga er weer achteraan en stamp hem helemaal tot
moes.

HEER TOBIAS:

Doe dat, geef hem maar een flinke lel om zijn oren; alleen:
trek niet je degen.

HEER ANDRIES:

Nee, dat doe ik zeker! -

(Af)

FABIAN:

Kom mee, kijken wat er gebeurt.

HEER TOBIAS:

Ik durf er al mijn geld om te verwedden: dat wordt weer drie keer niks.

(Beiden af)

VIERDE BEDRIJF**Eerste scène**

(Sebastiaan en de Nar op)

NAR:

Wilt u mij wijsmaken dat ik niet naar u toe ben gestuurd?

SEBASTIAAN:

Ga weg, ga toch weg, dwaze idioot; hoepel op!

NAR:

Je weet wel van volhouden zeg! Nee, ik ken u niet. Ik ben ook niet door mijn mevrouw naar u toe gestuurd omdat ze u wil spreken. Ook heet u niet Cesario, en dit is al helemaal niet mijn neus. Niets is wat het is.

SEBASTIAAN:

Ga jij ergens anders de dwaas uithangen. Je kent mij niet.

NAR:

De dwaas uithangen! Hij heeft dat woord van de een of andere pief opgevangen en nu plakt hij het op een nar. De dwaas uithangen! Als het zo doorgaat wordt die goeie lobbies van een wereld nog een schoothondje. Oké, laat nou die afstandelijkheid even varen en vertel me wat ik bij mevrouw moet uithangen. Moet ik uithangen dat u eraan komt?

SEBASTIAAN:

Doe me een lol en laat me alsjeblieft met rust.
Hier heb je geld: als je nou nóg niet gaat
zet ik 't je op een andere manier betaald.

NAR:

Alsjeblieft! U heeft nog eens een gulle hand. Verstandige mensen die geld geven aan een nar verwerven zich een goede reputatie - op den duur.

(Heer Andries, Heer Tobias en Fabian op)

HEER ANDRIES:

Ah, bent u daar weer. Hier, pak aan, die is voor jou!

(Geeft Sebastiaan een klap)

SEBASTIAAN:

Dan is die voor jou! En nog een! En nog een!

(Hij heeft Heer Andries een pak slaag)

Is iedereen gek geworden?

HEER TOBIAS:

Hou daarmee op, of ik caramboleer u zo het dak over.

NAR:

Ik ga het ogenblikkelijk aan mevrouw vertellen: ik zou nog voor geen halve cent in jullie schoenen willen staan.

(Af)

HEER TOBIAS:

Vooruit heer, hou op!

HEER ANDRIES:

Nee, laat hem maar, ik krijg hem wel op een andere manier. Ik

dien gewoon een aanklacht in wegens lichamelijke intimidatie. D'r is heus nog wel gerechtigheid in Illyrië. Ík heb hem wel als eerste geslagen, maar dat speelt hier helemaal geen rol.

SEBASTIAAN:

Handen thuis, jij.

HEER TOBIAS:

Nee, ik laat u niet los. Kom, ijzervreter, doe dat steekding weg; 't is zo al krijgshaftig genoeg. Vooruit!

SEBASTIAAN:

Laat me los! Wat wilt u van me? Trek uw degen als u durft.

(Hij trekt zijn degen)

HEER TOBIAS:

Wat, wat! Dan zal ik eerst maar eens een liter of twee bloed van u aftappen.

(Hij trekt zijn degen)

(Olivia op)

OLIVIA:

Tobias, hou op! Ik beveel het je, hou op!

HEER TOBIAS:

Mevrouw!

OLIVIA:

Verandert het dan nooit? Jij hoort in holen,
in spelonken thuis, jij onbehouwen vlerk,
Ver weg van elke menselijke beschaving!

Uit mijn ogen!
 Wees niet boos, beste Cesario.
 Woesteling verdwijn!

(**Heer Tobias, Heer Andries en Fabian af**)

Mijn lieve vriend,
 Laat niet je hartstocht spreken, maar je verstand,
 bij deze brute en onwaardige verstoring
 van je rust. Kom, ga met me mee naar huis,
 dan vertel ik je hoeveel onzinnige streken
 die dolleman bij elkaar heeft gefoezeld; je zult
 er vast om lachen. Toe aarzel nu niet langer
 en kom mee. Bijna had die brute hond
 door jou te raken ook mijn hart verwond.

SEBASTIAAN:

Hoe waait de wind? Hoe kabbelt hier de stroom?
 Of ik ben volslagen gek, of dit is een droom.
 O, laat mijn zinnen in vergetelheid geraken,
 Als dit een droom is, hoef ik niet te ontwaken!

OLIVIA::

Toe, laat je door mij leiden, laten wij gaan.

SEBASTIAAN:

Wat graag, mevrouw.

OLIVIA:

Zoals gezegd, zo wordt het ook gedaan.

Tweede scène*(Maria en de Nar op)***MARIA:**

Hier, trek deze toga aan en doe die baard om; doe net of je meneer Topaas, de pastoor, bent. Schiet op. Dan roep ik intussen Heer Tobias.

*(Af)***NAR:**

Goed, ik zal hem aantrekken en mij vermommen. Ik zal de eerste niet zijn die zich in een toga heeft vermomd. Ik ben alleen te mager voor een pastoor en te dik voor een kapelaan. Maar eerlijk en een goed huisvader genoemd te worden is toch net zo fraai als wanneer je doorgaat voor serieus en een groot geleerde. Daar komt de rest van de congregatie.

*(Heer Tobias op; en Maria)***HEER TOBIAS:**

God zegene u, meneer pastoor.

NAR:

Bonos dies, Heer Tobias, want zoals de heremiet van Praag, die nooit pen en inkt van dichtbij had gezien, heel gevat tegen de nicht van Koning Gordelduuc zei: 'Wat is, dat is', dus ik, meneer pastoor, ben meneer pastoor; want wat is 'wat' anders dan 'dat' en 'is' anders dan 'is'?

HEER TOBIAS:

Erop af, meneer Topaas.

NAR:

Hoor mij aan! Moge in deze kerker vrede heersen!

HEER TOBIAS:

Die schurk imiteert goed; goeie schurk.

(Malvolio, binnen)

MALVOLIO:

Wie roept daar?

NAR:

Meneer Topaas, de pastoor, die de gestoorde Malvolio komt opzoeken.

MALVOLIO:

Meneer Topaas, meneer Topaas, beste meneer Topaas, gaat u naar mijn mevrouw.

NAR:

Ik drijf u uit! Gij hyperbolische duivel! Wat tortureert gij deze man! Kunt gij dan niets anders dan over vrouwen praten?

HEER TOBIAS:

Goed gezegd, meneer pastoor.

MALVOLIO:

Meneer pastoor, nooit is iemand zoveel onrecht aangedaan. Beste meneer Topaas, denk niet dat ik gek ben. Ik zit hier opgesloten in een afschuwelijke duisternis.

NAR:

Foei, jij leugenachtige Satan! (Ik druk me nu wat mild uit,

want ik ben een van die softe types die zelfs de duivel hoffelijk behandelt.) Zeide gij nou dat het hier donker is?

MALVOLIO:

Als de hel, meneer Topaas.

NAR:

Maar het heeft erkers, zo doorschijnend als een emmer stenen en de dakramen op het noord-zuiden glanzen als ebbenhout; niettegenstaande dat klaagt gij over lichtstremming?

MALVOLIO:

Ik ben toch niet gek, meneer Topaas. Ik zeg u: het is hier donker.

NAR:

Krankzinnige, gij dwaalt. Ik zeg u: er is geen andere duisternis dan de onwetendheid waarin gij meer verstrikt zijt geraakt dan de Egyptenaren in hunne nevelen.

MALVOLIO:

En ik zeg u, dat het hier even donker is als in de onwetendheid; al was de onwetendheid zo donker als de hel. En ik zeg ook dat nog nooit iemand zo mishandeld is. Ik ben niet gekker dan u; neem maar een test af, stelt u maar eens een zinnige vraag.

NAR:

Wat is de filosofie van Pythagoras aangaande het wild gevogelte?

MALVOLIO:

Dat de ziel van onze grootmoeder wellicht in een vogel huist.

NAR:

En wat vindt gij van deze filosofie?

MALVOLIO:

Ik denk over de ziel als iets edels en kan zijn filosofie dan ook geenszins goedkeuren.

NAR:

Vaarwel dan. Blijf toeven in uw duisternis! Gij zult zich eerst moeten bekeren tot de filosofie van Pythagoras, voor ik u bij zinnen verklaar en gij geen houtsnip durft te doden uit vrees de ziel van uw grootmoeder het huis uit te jagen. Vaarwel.

MALVOLIO:

Meneer Topaas, meneer Topaas!

HEER TOBIAS:

Mijn allerverrukkigste meneer Topaas!

NAR:

Ik ben overal voor in. Roept u maar!

MARIA:

Je had het net zo goed zonder baard en toga kunnen doen, hij ziet je toch niet.

HEER TOBIAS:

Nu moet je je eigen stem gebruiken; breng me nauwkeurig verslag uit hoe je hem aantreft. We moeten op een beetje aardige manier een eind aan deze grappenmakerij zien te breien. Als we met goed fatsoen van hem af kunnen komen moeten we dat niet laten, want ik lig al zo met mijn nicht overhoop

dat het niet verstandig is deze grap tot het uiterste door te zetten. Kom straks even bij me langs.

(Af; met Maria)

NAR: *(Zingt)* O, Robbie, vrolijke Robbie,
Hoe gaat het met je zoetelief?

MALVOLIO:

Nar!

NAR:

Ze wil me niet noemt mij een slome,

MALVOLIO:

Nar!

NAR:

Verdorie, hoe zou dat nou komen?

MALVOLIO:

Hé nar, luister nou!

NAR:

Dat zij een andere man bemint -

Hé, wie roept daar?

MALVOLIO:

Goede beste nar, als je mij ooit een plezier wil doen, help me dan aan een kaars, en aan pen, inkt en papier. Zo waar ik een eerlijk man ben, zal ik je eeuwig dankbaar zijn.

NAR:

Meneer Malvolio?

MALVOLIO:

Ja, beste nar.

NAR:

Ach heer, hoe komt het toch dat u niet meer goed bij uw hoofd bent?

MALVOLIO:

Nar, er is nog nooit iemand zo notoir mishandeld als ik. Ik ben even goed bij mijn hoofd als jij nar.

NAR:

Even goed? Dan ben je inderdaad volslagen gek, als je niet beter bij je hoofd bent dan een nar.

MALVOLIO:

Ze hebben me hier neergeplant, houden me vast in het donker, sturen pastoors op me af, malloten, kortom doen er alles aan om me knettergek te maken.

NAR:

Je moet wel op je woorden letten. Meneer pastoor staat vlak naast me. (*als meneer Topaas*) Malvolio, Malvolio, moge de hemel uw verstand teruggeven. Probeert gij wat te slapen en staakt uw ijdel gesnater.

MALVOLIO:

Meneer Topaas!

NAR:

(*als meneer Topaas*) Niet in discussie treden, beste vriend!
(*als zichzelf*) Wie ik, heer? Ik niet! God zij met u meneer

Topaas! (*Als meneer Topaas*) Voorwaar, amen! (*Als zichzelf*)
Zeker heer, zeker.

MALVOLIO:

Nar, nar, nar, luister nou!

NAR:

U moet geduld hebben, heer. Wat zegt u? Ik krijg op m'n duvel omdat ik met u spreek.

MALVOLIO:

Goede beste nar, help me aan wat licht en papier. Echt, ik ben even goed bij m'n hoofd als wie dan ook in Illyrië.

NAR:

Gossiemijs, als dat eens waar mocht zijn.

MALVOLIO:

Ik zweer je: het is waar! Goede beste nar, wat inkt, papier en licht; en breng daarna wat ik geschreven heb naar mijn mevrouw. Ik zal je rijker belonen dan je ooit, voor het bezorgen van welke brief dan ook, is overkomen.

NAR:

Ik zal het voor u halen. Maar zeg eens eerlijk, bent u echt niet gek? Of doet u maar alsof?

MALVOLIO:

Geloof me, ik spreek de waarheid, ik ben het niet.

NAR:

Nee. Geloof nooit een gek, voor je zijn hersens hebt gezien. Ik zal licht, papier en inkt voor je halen.

MALVOLIO:

Nar, ik zal je er vorstelijk voor belonen. Alstublieft, gaat u.

NAR: *(Zingt)*

*Goed, ik ren al, ach, ik ben al
bijna weer terug.*

*Als een schicht, snel als 't licht;
'k ben zo handig en vlug.*

*In een versleten kazuifel, riep de pastoor tot de
duivel*

*In een godsdienstwaanzinnige roes:
'Ons zó lastig te vallen, 't leven zó te vergallen,
Ik hak straks je klauwen tot moes.'*

(Af)

Derde scène**SEBASTIAAN:**

Dit is de lucht, dat de stralende zon;
deze parel gaf ze mij, ik kan hem voelen, zien.
Is dit geen waanzin? Waar is Antonio toch?
Hij was niet in de Witte Olifant,
hoewel hij daar wel was geweest. Ze zeiden
dat hij de stad in was om mij te zoeken.
Zijn raad zou mij nu gouden dienst bewijzen,
want al zijn hart en verstand het erover eens
dat wel van dwaling sprake kan zijn, maar niet
van waanzin, toch tart dit incident zozeer
elke kansberekening op het verwerven van geluk,
dat ik mijn eigen ogen niet vertrouw
en mot zoek met mijn verstand, dat mij
wil doen geloven dat ik knettergek ben,
of dat mevrouw het is. Maar stel ze was 't,
dan kon ze toch onmogelijk haar huis,
haar personeel besturen, haar zaken regelen,
en dat zo soepeltjes, disreet en waardig
als ik haar heb zien doen. Ik proef er iets
misleidends in. Maar zie, daar is zij zelf.

(Olivia, met de Priester op)

OLIVIA:

Neem mij mijn haast niet kwalijk. Als je 't echt meent,
kom dan met mij en deze vrome man
in de kapel hiernaast; en verklaar daarna,
vóór hem en onder dat gewijde dak,
mij je eeuwige en oprechte trouw,
zodat mijn jaloerse en veelal weifelend hart
in vrede leeft. Hij houdt het stil totdat

jij wil dat het wordt geopenbaard.
Pas dan zal onze bruiloft naar behoren
worden gevierd. Wat is daarop je antwoord?

SEBASTIAAN:

Ik volg u, waar deze man mij ook heen geleidt
en zweer u trouw tot in de eeuwigheid.

OLIVIA:

Eerwaarde, gaat u voor, en bid dat hemelse stralen
goedgunstig op mijn handelen nederdalen!

(Beiden af)

VIJFDE BEDRIJF**Eerste scène**

(Nar en Fabian op)

FABIAN:

Als je mijn vriend bent, laat me dan zijn brief zien.

NAR:

Maar dan vraag ik wel een wederdienst.

FABIAN:

Wat je maar wilt.

NAR:

Dan vraag ik om mij niet te vragen die brief te mogen zien.

FABIAN:

Dat is iemand een hond cadeau doen en dan als beloning die hond weer terugvragen.

(Hertog, Viola, Curio en Gevolg op)

HERTOG:

Behoren jullie tot het hof van Olivia, vrienden?

NAR:

Ja heer, wij zijn de meer jolige kant van de inboedel.

HERTOG:

Ik ken je wel. Hoe gaat het kerel?

NAR:

Om eerlijk te zijn, dankzij mijn vijanden goed, en dankzij mijn vrienden slecht.

HERTOG:

Juist omgekeerd: dankzij je vrienden goed.

NAR:

Nee heer, slecht.

HERTOG:

Hoe dat zo?

NAR:

Wel heer, die prijzen me en maken mij zo tot malloot. Mijn vijanden zeggen mij recht in het gezicht dat ik een malloot ben. Dus door toedoen van mijn vijanden win ik aan zelfkennis, terwijl ik door mijn vrienden wordt voorgelogen. Zodat, wanneer je de conclusie doortrekt met betrekking tot kussen, je kan zeggen dat vier keer min, twee keer plus is; bijgevolg: slecht dankzij mijn vrienden en goed dankzij mijn vijanden.

HERTOG:

Dit is heel goed.

NAR:

Nee, beslist niet, heer; al behaagt het u zich tot mijn vrienden te rekenen.

HERTOG:

Wat mij betreft zul je er niet slechter van worden. Hier, een goudstuk.

NAR:

Als het niet dubbel-zinnig was heer, zou ik u vragen die zich te laten vermenigvuldigen.

HERTOG:

Au, jij bent een kwalijke raadgever.

NAR:

Houdt uw fatsoen nou eens op zak en geeft u zich voor één keer over aan uw hart en ziel.

HERTOG:

Goed, dan maar een keer zondigen door dubbel-zinnigheid: ga heen, hier is er nog één.

NAR:

Primo, secundo, tertio, is een heerlijk spel. Het oude gezegde luidt niet voor niets: alle goede dingen bestaan in drieën. Drie keer is trouwens ook scheepsrecht en de driekwartsmaat staat garant voor een verrukkelijke wals. Of moet de klokken van de Sint-Benedictus u om drie uur op een idee brengen: een - twee - drie.

HERTOG:

Jij troggelt mij geen geld meer af. Maar als je aan je mevrouw laat weten dat ik haar wil spreken en je mij naar haar toe wil brengen, dan zou dat mijn vrijgevigheid wel eens kunnen wekken.

NAR:

Heer, zing dan uw vrijgevigheid nog maar even in slaap. Ik ga al, maar ik zou niet graag willen dat mijn stoffelijk verlangen iets te maken heeft met de zonde der inhaligheid.

Laat, zoals u dat noemt heer, uw vrijgevigheid nog maar een dutje doen, dan maak ik haar straks wel wakker.

(Af)

(Antonio en Gerechtsdienaren op)

VIOLA:

Daar komt de man die mij heeft gered.

HERTOG:

Maar al te goed herinner ik mij dat gezicht;
Al was het ook de laatste keer besmeurd
en zwart van de smook, als van Vulcanus zelf.
Hij voer als kapitein op een schip van niks,
Een notendop met een heel geringe diepgang,
maar waarmee hij zo onbarmhartig tekeer ging
tegen het trotse vlaggenschip van onze vloot,
dat zelfs afgunstige verliezerstongen alom
zijn lof en eer verkondigden. Wat is er?

EERSTE GERECHTSDIENAAR:

Orsino, dit is de Antonio die van u
de Phoenix, met vracht en al uit Kreta roofde.
Dezelfde die de Tijger enterde
Waarbij Titus, uw neef, zijn been verloor.
Wij hebben hem gegrepen terwijl hij op straat
schaamteloos was gewikkeld in een vechtpartij.

VIOLA:

Hij kwam mij te hulp heer, en koos mijn kant.
Maar zei na afloop zulke rare dingen,
ik snapte er geen zier van; hij leek wel gek.

HERTOG:

Zo, zeepiraat, jij zoutwaterdief, vertel dan maar welke onbesuisdheid dreef je in handen van hen die je zelf zo bloedig en afschuwelijk tot je vijand hebt gemaakt?

ANTONIO:

Edele heer,

Sta toe dat ik deze benamingen van mij werp. Nooit was Antonio een dief of een piraat, al geef ik toe dat hij, op goede gronden, Orsino's vijand was. Als betoverd kwam ik hier. Die ondankbare knaap die naast u staat, werd uit de wilde, schuimende muil van de zee, door mij gered. Hij was meer dood dan levend. Ik gaf hem 't leven terug en voegde daar mijn liefde zonder voorbehoud aan toe. 'k Was hem volledig toegewijd. Om hem, uit pure vriendschap, stelde ik mij bloot aan het gevaar in deze mij vijandige stad. Toen hij werd aangevallen trok ik mijn degen om hem te beschermen; toen ik werd opgepakt beweerde hij, met valse listigheid, en niet van plan 't gevaar met mij te delen, dat hij mij nooit eerder had gezien. In één seconde dreven wij twintig jaren uit elkaar; hij wist niets meer van de beurs met geld, die ik nog geen half uur daarvoor aan zijn zorg had toevertrouwd.

VIOLA:

Hoe kan dat?

HERTOG:

Sinds wanneer ben jij in de stad?

ANTONIO:

Sinds vanmorgen, heer. Daarvóór zijn wij drie maanden lang voortdurend, onafgebroken, dag in, dag uit, bij elkaar geweest.

(Olivia met gevolg op)

HERTOG:

O, gravin: de hemel schrijdt op aarde.
Jij kerel, jij kraamt alleen maar onzin uit.
Die knaap is al drie maanden in mijn dienst;
maar straks daarover meer. Aan de kant met hem.

OLIVIA:

Wat wenst u heer, behalve dan dat ene,
waarmee kan Olivia haar vorst van dienst zijn?
Cesario, jij houdt je niet aan je woord.

VIOLA:

Mevrouw -

(Tegelijkertijd)

HERTOG:

Beeldschone Olivia -

OLIVIA:

Wat heb jij te zeggen Cesario? Beste Orsino -

VIOLA:

Mijn heer wil spreken, mijn eerbied doet mij zwijgen.

OLIVIA:

Als het weer het oude liedje is, laat dan maar.
In mijn oor klinkt dat even afschuwelijk
als janken na muziek.

HERTOG:

Nog steeds zo wreed?

OLIVIA:

Nog steeds zo hardnekkig?

HERTOG:

Noem het vasthoudend. O, barbaarse schone,
voor wier ondankbare en weigerachtige altaren
mijn hart inniger offerandes heeft uitgeademd
dan welke toewijding ooit - Wat moet ik doen?

OLIVIA:

Alles wat u als gepast voorkomt.

HERTOG:

Waarom zou ik, had ik het hart ertoe,
Niet net als die rover uit Egypte, in doodsnood,
wat ik liefheb doden? In razende jaloezie
schuilt vaak iets nobels. Maar eerst nog even dit:
daar u mijn trouw misprijzend van u werpt
en ik het werktuig meen te kennen, dat mij
uit uw gunst heeft losgewrikt, zeg ik:
leeft u met uw tyrannenhart maar voort,
maar dit prijsdier, van wie u houdt en die
bij God, ik zweer het, ook mij dierbaar is,
hem zal ik ontrukken aan uw wrede oog,
weg van de plek waar hij als een koning,

hoog boven zijn meester troont.

Kom jongen, mee; mijn onzalig plan is rijp:
ik zal het lam dat ik liefheb offeren,
om het ravenhart van mijn duif te kwellen.

VIOLA:

Als het u rust schenkt, ben ik bereid blijmoedig
wel duizend doden tegelijk te sterven.

OLIVIA:

Waar ga je heen?

VIOLA:

Hem achterna, van wie
ik meer houd dan van mijn eigen leven, meer
en hartstochtelijker dan ik ooit een vrouw vereer.
Als ik huichel, en daar wil ik mijn woord op geven,
Als ik ooit ontrouw word, dan boet ik met mijn leven.

OLIVIA:

Vervloekt ben ik! Bedrogen!

VIOLA:

Wie bedriegt u? Wie heeft u dan kwaad gedaan?

OLIVIA:

Och kijk hem nou onschuldig voor mij staan.
Roep de priester.

(Een bediende af)

HERTOG:

Wij gaan! Voor u dit tot het uiterste drijft.

OLIVIA:

Maar niet met Cesario, mijn echtgenoot. Hij blijft!

HERTOG:

Echtgenoot?

OLIVIA:

Ja echtgenoot. Vertel 't hem maar.

HERTOG:

Jij knaap, haar echtgenoot?

VIOLA:

Nou nee, tenminste niet van haar.

OLIVIA:

Helaas, het is je angst die maakt dat jij
je ware aard voor ons verborgen houdt.
Wees niet bang, Cesario, grijp je geluk,
Wees vooral jezelf, dan ben jij net zo machtig
Als degene die je vreest.

(**Priester** op)

Welkom, eerwaarde!

Vader, ik gelast u, bij uw heilig ambt,
ontvouw hier - hoewel wij onlangs nog besloten
geheim te houden, wat omstandigheden nog voor
hun rijping aan het licht hebben gebracht -
wat zich volgens u tussen deze jongeman
en mij recentelijk heeft voltrokken?

PRIESTER:

Het sluiten van een eeuwige liefdesband,

bevestigd door in elkaar gelegde handen,
 bezegeld door een heilige liefdeskus,
 bekrachtigd door het uitwisselen van ringen
 en alle bijkomende plechtigheden, geheiligd
 door mijn ambt, in mijn aanwezigheid.
 Sindsdien, zo heeft de klok mij juist verteld,
 zijn nauwelijks twee uur op mijn reis naar 't graf verstreken.

HERTOG:

O, jij schijnheilig vossenjong! Wat zal
 jij zijn als tijd je vacht met grijs doorspikkelt.
 Tenzij je sluwheid zo geweldig wordt,
 dat jij straks in je eigen valkuil stort.
 Neem haar mee, en zet hier nooit meer één voet,
 zorg dat ik jou nooit ergens meer ontmoet.

VIOLA:

Mijn heer, 'k bezweer -

OLIVIA:

Toe, staak dat zweren nou!

Hoe groot je angst, bewaar een beetje trouw.

(*Opkomst Heer Andries*)

HEER ANDRIES:

In Jezusnaam, een dokter! Stuur onmiddellijk een dokter naar
 Heer Tobias.

OLIVIA:

Wat is er?

HEER ANDRIES:

Hij heeft mij een gat in mijn hoofd geslagen en Heer Tobias heeft hij ook een bloedende knikker bezorgd. In Jezusnaam, help! Ik zou er veertig pond voor over hebben als ik thuis was.

OLIVIA:

Wie heeft dat gedaan, Heer Andries?

HEER ANDRIES:

Dat heerschap van de hertog, die Cesario. We dachten dat hij een lafaard was, maar hij is juist de duivel in eigen persoonlijkheid.

HERTOG:

Mijn Cesario?

HEER ANDRIES:

Alle Jezus, daar staat hij! Zonder enige reden heb jij mij een gat in mijn hoofd geslagen; en wat ik deed, deed ik alleen omdat ik opgehitst werd door Heer Tobias.

VIOLA:

U spreekt mij aan, waarom? Ik deed u niets: u trok zomaar uw degen tegen mij, maar ik bleef hoffelijk, verwondde u niet.

(Heer Tobias en de Nar op)

HEER ANDRIES:

Als een bebloede knikker een verwonding is, dan heb je mij wel degelijk verwond. Of noem jij dat niks, een bebloede knikker? Daar komt Heer Tobias aangestrompeld, nu zul je eens wat

beleven. Als hij niet bezopen was geweest, zou hij u heel anders geprikkeld hebben.

HERTOG:

Wel heer? Hoe gaat het met u?

HEER TOBIAS:

Doet er niet toe. Hij heeft mij verwond, daar gaat het om. Hé, ouwe gek, Dokkie al ergens gezien?

NAR:

O, die is dronken, Heer Tobias, al meer dan een uur. Die heeft zijn luiken al om acht uur vanochtend laten zakken.

HEER TOBIAS:

Dan is het een schurk en een kachelende waggelhaan: ik haat dronken schurken.

OLIVIA:

Weg, met hem! Wie heeft die twee zo toegetakeld?

HEER ANDRIES:

Ik help je, Heer Tobias, we zullen ons samen laten verbinden.

HEER TOBIAS:

Jij mij helpen? Een schapenkop, een ganzengat, een bleekscheet, een onnozele hals al jij?

OLIVIA:

Breng hem naar bed en laat zijn wonden verzorgen.

(Nar, Fabian, Heer Tobias en Heer Andries af)

(Sebastiaan op)

SEBASTIAAN:

Mevrouw, helaas, ik heb uw oom verwond.
Al was 't mijn eigen broer geweest, ik moest wel,
al was het enkel maar uit lijfsbehoud.
U kijkt mij zo bevreemdend aan, alsof
ik u hiermee persoonlijk heb gekwetst.
Omwille van de eden die wij twee
nog onlangs zwoeren, vergeef mij lieveling.

HERTOG:

Gezicht en kleding één, toch twee personen!
Een zinsbegoocheling, en toch ook niet!

SEBASTIAAN:

Antonio, mijn beste Antonio,
wat martelden, wat kwelden mij de uren,
nadat ik jou was kwijtgeraakt!

ANTONIO:

Jij bent Sebastiaan?

SEBASTIAAN:

Jij twijfelt daaraan, Antonio?

ANTONIO:

Hoe heb jij jezelf in twee gesplitst?
Twee helften van een doorgekliefde appel
Zijn nog niet zó gelijk als jullie twee.
Wie is Sebastiaan?

OLIVIA:

Wonderbaarlijk!

SEBASTIAAN:

Ben ik dat ook? Ik had toch nooit een broer!
Ik kan toch niet hier zijn en tezelfdertijd
nog ergens anders. Ik had een zuster, ja.
Maar zij is door de woeste zee verzwolgen.
Vertel me, hoe ben jij aan mij verwant?
Hoe heet je, zeg me wie je ouders zijn.

VIOLA:

'k Ben kind van Sebastiaan, uit Messalina.
Precies zo heette mijn broer: Sebastiaan.
In die kledij vond hij een waterig graf.
Als geesten lichaam en kledij aannemen,
dan bent u dus een geest.

SEBASTIAAN:

Ja, inderdaad.

Maar wel in dezelfde stoffelijke gedaante
als welke waarin ik de moederschoot verliet.
't Klopt allemaal. Was jij een vrouw, dan liet
ik rijkelijk tranen vloeien op je wang
en zei ik: 'Driewerf welkom, verdronken Viola'.

VIOLA:

Mijn vader had een moedervlek boven zijn wenkbrauw.

SEBASTIAAN:

De mijne ook.

VIOLA:

En stierf de dag dat Viola dertien werd.

SEBASTIAAN:

Het staat mij nog zo levendig voor de geest!

Hij stierf net op de dag dat mijn zuster
Haar dertiende verjaardag vierde.

VIOLA:

Als niets ons beider geluk nog belemmert
dan deze aangenomen kleren,
omhels me niet, voor elke omstandigheid,
de plaats, de tijd en onze verdere lotgevallen
versmelten en luid verkondigen, dat ik
Viola ben. Daartoe breng ik je naar
een kapitein in deze stad, waar nog
mijn meisjeskleren zijn; hem dank ik dat
ik werd gered en in dienst trad van de hertog.
Sindsdien spelen mijn lotgevallen
zich tussen deze heer en dame af.

SEBASTIAAN: (*Tegen Olivia*)

Zo komt het dat u schromelijk werd misleid.
Maar de natuur vond toch het juiste spoor.
U wilde zich verlover met een maagd;
U bent, geloof me, daarin niet bedrogen:
u gaf uw jawoord aan een maagdelijke man.

HERTOG:

Wees niet ontsteld, hij is edel van geboorte.
En als de spiegel juist gespiegeld heeft,
dan deel ook ik in deze blijde schipbreuk.
(*Tegen Viola*) Jij hebt wel duizend malen mij gezegd:
jij zou geen vrouw beminnen, zoals mij.

VIOLA:

En al die eden zou ik nogmaals zweren
en die dan trouw bewaren in mijn hart.
Zoals de felverlichte schijf daarginds,

die duister scheidt van licht.

HERTOG:

Geef mij je hand,
ik wil je in je meisjeskleren zien.

VIOLA:

De kapitein die mij het eerst aan land bracht,
hij heeft ze in bewaring. Hij is in hechtenis,
op aanklacht van Malvolio, een heer,
die hoort tot het gevolg van mijn mevrouw.

OLIVIA:

Laat hem in vrijheid stellen; roep Malvolio!
Ach ja, helaas! 'k Herinner het me weer.
De arme man, hij is, zegt men, krankzinnig.

(Fabian en Nar met brief op)

Mijn eigen waanzin heeft ervoor gezorgd
dat ik die van hem volledig ben vergeten.
Hoe is zijn toestand?

NAR:

Nou, mevrouw, voor iemand in zijn omstandigheden houdt hij
zich Belzebub aardig van het lijf. Hij heeft u een brief
geschreven. Hier. Ik had hem u eigenlijk al vanmorgen moeten
geven, maar aangezien epistels van een gek nou eenmaal niet
behoren tot de Heilige Schrift, doet het er weinig toe wanneer
ze den volke worden geopenbaard.

OLIVIA:

Maak open en lees voor.

NAR:

Het wordt een hele stichtelijke bedoening als de nar de evangeliën van een gek gaat verkondigen. *(Leest)* *In Godsnaam, mevrouw -*

OLIVIA:

Wat is er? Ben je gek geworden?

NAR:

Nee mevrouw, al lees ik wel gekkigheid. Als mevrouw wil dat het de juiste lading meekrijgt, dan moet ik het wel op toon kunnen lezen.

OLIVIA:

Lees maar bij vol verstand.

NAR:

Dat doe ik madonna. Alleen, als ik bij zĳn volle verstand lees, dan gaat het op dĳe toon. Daarom, prinsesje mijn, laat je oren hangen naar mijn stem.

OLIVIA: *(Tegen Fabian)* Lees jij maar.

FABIAN: *(Leest)*

In Godsnaam, mevrouw, u doet mij onrecht; en de wereld zal dat weten ook. Al hebt u mij in het duister opgesloten, onder toezicht van uw ladderzatte oom, toch ben ik evenzeer bij mijn verstand als u, mevrouw. Ik ben in het bezit van uw brief, die mij aanzette mij te gedragen zoals ik heb gedaan. Ik twijfel er niet aan dat deze mij zal rechtvaardigen, zoals hij u ten zeerste zal beschamen. Denk maar over mij zoals u wilt. Ik verlies mijn eerbied jegens u enigszins uit het oog, maar spreek vanuit een diep gekwetst gemoed.

De ontelijke gek Malvolio.

OLIVIA:

Heeft hij dat geschreven?

NAR:

Ja, mevrouw.

HERTOG:

Dit riekt niet naar geschift.

OLIVIA:

Laat hem vrij, Fabian, en breng hem hier.

(**Fabian** af)

Mijn vorst, als u bereid bent, na rijp beraad,
mij niet uw vrouw te noemen maar uw zuster,
laat dan die dubbele verbintenis bekronen
op eenzelfde dag, hier, en op mijn kosten.

HERTOG:

Mevrouw, volgaarne neem ik uw aanbod aan.

(*Tegen **Viola***) Je heer ontslaat je; voor de bewezen diensten,
zoeer in strijd met het wezen van je sekse,
zo ver beneden je verfijnde afkomst,
en omdat jij mij zo lang je meester noemde,
bied ik je nu mijn hand; je bent vanaf nu
je meesters meesteres.

OLIVIA:

Mijn zuster ben je!

(**Fabian** op, met **Malvolio**)

HERTOG:

Is dit de krankzinnige?

OLIVIA:

Jazeker, vorst.

Hoe is 't Malvolio?

MALVOLIO:

U deed mij onrecht.

Notoir onrecht.

OLIVIA:

Ik deed jou...? Welnee, Malvolio.

MALVOLIO:

Jazeker wel. Lees deze brief maar eens.
 Ontken maar niet dat het uw handschrift is.
 Uw hand, uw stijl, probeer maar te verdraaien,
 het lukt u niet. Zeg toch dat dit uw zegel,
 dat dit uw woorden zijn. Geef het maar toe.
 En zegt u mij, ter wille van 't fatsoen:
 waarom gaf u dat onmiskenbaar blijk
 van uw genegenheid, verzocht u mij
 te glimlachen en groene kousenbanden
 en gele kousen aan te trekken, Heer Tobias
 en het mindere personeel flink af te bekken?
 En toen ik dat deed, gehoorzaam en vol hoop,
 waarom toen toegestaan mij op te sluiten
 in een duister hok, en de pastoor te sturen,
 mij tot de meest notoire gek te maken
 waar ooit mee is gesold? Zeg mij waarom?

OLIVIA:

Malvolio, het spijt me, 't is niet mijn brief,

al lijkt het handschrift zeer op dat van mij.
 Zonder twijfel, dit is Maria's hand.
 'k Bedenk me nu dat zij de eerste was
 die mij vertelde dat je gek was, waarna
 je mij al glimlachend tegemoet trad,
 toegetakeld als in de brief gesuggereerd.
 Maar wees getroost. Ze leverden je een streek.
 Maar als we weten wat de reden is
 en wie de daders, dan zul je klager zijn
 én rechter, in je eigen zaak.

FABIAN:

Mevrouw,

laat nu geen ruzie of onenigheid
 de glans bederven van dit stralend uur,
 dat mij verbijsterd heeft. 'k Beken u dat
 Heer Tobias en ik Malvolio
 Deze streek geleverd hebben, vanwege
 zijn grof en arrogant gedrag, dat ons
 zeer irriteerde. Ik schreef de brief,
 moreel gesteund door Tobias, die als beloning
 heeft beloofd, zodra hij nuchter is,
 met mij te trouwen. De uitvoer van de grap
 geeft meer reden tot lachen dan tot wraak;
 er is een redelijk evenwicht aan krenkingen,
 de een de ander aangedaan.

OLIVIA:

Arme dwaas, wat hadden ze jou te pakken!

NAR:

Tja, 'Sommigen worden groot geboren, sommigen verwerven
 grootheid en sommigen krijgen grootheid in de schoot
 geworpen'. Ik speelde ook mijn partij in deze klucht, een

maffe pastoor, maar goed, dat doet er niet meer toe. 'Ik ben toch niet gek, meneer Topaas.' Herinnert u het zich weer: Ík verbaas mij dat mevrouw genoegens schept in zo'n flauwe idioot. Als u niet om zijn voorgebakken grappen lacht staat hij met een boordevolle mond met tanden.' Zo neemt de mallenmolen van de tijd nou wraak.

MALVOLIO:

Ík zal mij wreken. Op dit hele zootje!

(Af)

OLIVIA:

Er is ook wel notoir met hem gesold.

HERTOG:

Ga. Snel hem achterna. Kalmeer hem wat.

Hij heeft nog niets over de kapitein gezegd.

(Fabian af)

Is dat gebeurd, als 't gouden uur ons roept,
dan sluiten onze harten plechtig hun verbond.
Intussen, lieve zuster, verlaten wij
je niet. Kom hier Cesario, want zo
zal ik je noemen zolang je een jongen bent.
Als 'k jou in andere kledij aanschouw,
Pas dan ben jij mijn hertogin, Orsino's vrouw.

(Allen af, op de Nar na)

NAR: (Zingt)

*Toen ik nog kind was en zonder narrenkap
Van je hey, ho, door regen en door wind,
Was grappenmakerij alleen een grap,
Want de regen regent elke dag.*

*Maar eenmaal man, met haar op mijn gezicht,
Van je hey, ho, door regen en door wind,
Deed men voor dieven gauw de deuren dicht,
Want de regen regent elke dag.*

*Maar eenmaal verstrikt in de netten van een vrouw,
Van je hey, ho, door regen en door wind,
Was heel de dag gesnauw van heb-ik-jou,
Want de regen regent elke dag.*

*Maar eenmaal oud, was ik weer flink aan zet,
Van je hey, ho, door regen en door wind,
Lag ik enkel nog straallazarus in bed,
Want de regen regent elke dag.*

*De wereld is op zijn eindigheid gestuit,
Van je hey, ho, door regen en door wind,
Wat geeft het, want het stuk is dan wel uit,
Maar we blijven spelen elke dag.*